№ 43. Treschdeen, 26. Oktoberî. 1888.

Sludinajumus nem preti:
Jelgawâ, pee Lankowska un Likopa kgeem, Leelajâ eelâ № 7, Helmsinga namâ, un Rihgâ, J. E. C. Kapteina kga grahmatu bodê, Eekſch-Rihgas Leelajâ Kehnimu eelâ № 10.

Makſa par ſludinajumeem:
8 kap. par ſihku rakſtu rindinu; pahrtulkoſchana iſ ſweſchahm walodahm par brihwu.

Latweeſchu Awiſes.

Iſnahk weenreiſ nedelâ.
Makſâ, Jelgawâ ſanemot:
par gadu 1 r. 50 k., par pusgadu 90 k.
Makſâ, pahr paſtu peeſuhtot:
par gadu 2 r., par pusgadu 1 r. 25 k.
Ekſpedizija:
Jelgawâ, pee Lankowska un Likopa kgeem, Leelajâ eelâ № 7.
Redakzijas adreſe:
Jelgawâ, Walles eelâ № 7.

„Latw. Aw.“ war apſtelleht:
Jelgawâ: Pee Lankowska un Likopa kgeem, Leelajâ eelâ № 7, „Latw. Aw.“ ekſpedizijâ. **Bauſkâ:** Steina kga apteekî. **Talſôs:** J. Hirſchmana kga un H. Towa kga grahm. bodê. **Kuldigâ:** Ferd. Beſthorna kga un Hartmana kga grahm. bodê. **Rihgâ:** J. E. C. Kapteina kga grahm. bodê, Eekſch-Rihg. Leel. Kehnimu eelâ № 10, W. F. Häckera drukatawâ, Paleijas eelâ № 3.

67. gada-gahjums.

„Latw. Aw.“ war apſtelleht:
Eekſch- un ahrſemê: Rudolfa Moſſes kga wiſâs ekſpedizijâs. — **Walmeerâ:** Trey kga grahmatu bodê. — **Walkâ:** M. Rudolffa kga grahmatu bodê. — **Pehterburgâ:** pee Pehterburgas zeen. Latw. draudſes mahzitaja. — **Beſ tam: pee zeen. mahzitajeem** — tiklab **Widſemê**, kà arî **Kurſemê**.

Muhſu Keiſars dſihwibas breeſmâs.

Iſgahjuſchahs nedelas otrdeenâ wiſâs plaſchahs Kreewijas walſts pilſehtâs zaur telegrafu kà ſibins iſplatijahs ta ſina, ka muhſu Kungs un Keiſars lihdſ ar ſawu laulato draudſeni un ſaweem behrneem 17. Oktoberî tizis pahrſteigts no wiſleelakahm dſihwibas breeſmahm, no kuŗahm winu Deews, kà zaur brihnumu, iſglahbis. Jo tee dſelſszeła rati, kuŗôs winſch no Kaukaſa uſ Pehterburgu brauza, uſ Karkowas-Maſkawas dſelſszeła kahdâ eeleijâ peepeſchi gabalu gabalôs ſadauſiti, un daudſ zilweku, kas tanî paſchâ wilzeenâ atraduſchees, tikuſchi pa dałai nonahweti, pa dałai ſtipri eewainoti. Pahr nelaimes zehloni, kà protams, wehl truhkſt ſkaidru ſinu; to gan iſrahdihs ſihkaka iſmekleſchana, un ta ir uſdota ſlawenam leetpratejam, proti ſenata kaſazijas departamenta wirſprokuroram A. F. Koni'am, kas wehl tai paſchâ deenâ aiſbrauza no Pehterburgas uſ nelaimes weetu; beſ tam ari zeļu miniſteris aiſſuhtijis wirſinſpektoru Werchowſki, lai tas iſdaritu „teknifſko ekſpertiſu“, t. i. apſkatitos, waj dſelſszeļſch kahdâ ſinâ bijis pee tam wainigs. — Tagad muhſu laſitajeem japeeteek ar tahm telegramahm, kuŗas pahr ſcho leetu atronamas „Waldibas Wehſtneſi“ un kahdâs zitâs Kreewu awiſês.

1) „Graſchdanins“ pahr ſcho nelaimes atgadijumu rakſta, ka tas notizis pirmdeen pehz pusdeenas. Brauzeenam bijuſchas diwas lokomotiwes preekſchâ, kas ſkrehjuſchas 65 werſtes pa ſtundu. Pirmâ lokomotiwe kahdâ weetâ, kur zeļſch gahjis uſ leiju, iſlehkuſi iſ fleedehm un eeſkrehjuſi dſelſszeła dambî, un otra lokomotiwe tikuſi ſadragata. Pirmajâ wagonâ pa leelakai dałai ſehdejuſchi pilsgalma ſulaini; pehz tam bijis kehka wagons, tad Keiſara pawadonu wagons, un tad ehdamahs iſtabas wagons.

2) „Nowoje Wremja“ rakſta: Borku ſtanzija, pee kuŗas Keiſara wilzeens iſſkrehjis iſ fleedehm, atrodahs Kurſkas-Karkowas-Aſowas dſelſszeła 494. werſtê. Keiſars brauza uſ tuwako Taranowkas ſtanziju, kuŗa no Borkeem 17 un no Roſtowas 477 werſtes tahłu.

3) Pilsgalma miniſtera telegrama, kuŗa nodrukata „Waldibas Wehſtneſi“, ſkan ſchahdi: „Keiſara brauzeens, kuŗſch 17. Oktobera pusdeenâ no Taranowkas ſtanzijas bija iſgahjis, ſtarp Taranowkas un Borku ſtanzijahm iſlehza iſ fleedehm uſ dambja, kas eet zaur puſlihdſ dſiłu eeleiju. Tai laikâ, kad brauzeens iſlehza, Keiſara Majeſtetes ar wiſu ſawu familiju un ſaweem pawadoneem atradahs ehdamahs iſtabas wagonâ. Pirmajam wagonam iſlezot, iſzehlahs breeſmiga ſwalſtiſchanahs un gruhſtiſchana, un ziti wagoni tika nogahſti uſ abahm puſehm. Ehdamahs iſtabas wagons, kaut gan palika uſ zeła dambja, tik-ko wairs bija paſihſtams. Wiſa apakſchdaka lihdſ ar riteneem bija noſt, ſeenas eeſpeeſtas, un tikai uſ weenu puſi ſagahſtais jumts wehl apſedſa wagonâ atrodoſchos. Nemaſ nebija domajams, ka pee tahda poſta kahds waretu buht palizis ne-aiſkahrts. Tomehr Deews Keiſaru un wina familiju bija paſargajis. Keiſara Majeſtetes un winu behrni atſtahja ſadragato wagonu ne-aiſkahrti. Ari wiſas perſonas, kuŗas ſchai wagonâ atradahs, ir iſglahbtas un dabujuſchas tikai weeglus eewainojumus un bruhzes, iſnemot ſlihgeladjutantu Scheremetjewu, kuŗſch gan eewainots wairak, nekà ziti, bet tomehr ari ne wis wahrigi. Deemſchehl, brauzeena zitu dału bojâ gahjuſs naw palizis beſ nelaimes notikumeem. Nonahweti ir: feldgehgeru korpuſa ſchtahba-kapteinis Breſchs, ahrſta palihgs Tſchekuwers, rakſtwedis Schernbergis, oficiants Lauters, diwi kureeri, weens kambarkaſaks un weens gehgeris. No brauzeena perſonala krituſchi nelaimê: diwi kurinataji, diwi konduktori, weens zits eerehdnis un feſchi dſelſszeła bataļona apakſchkareiwi. Eewainotas ir 18 perſonas. Barons Stjernwalls dabuja ſtipru gruhdeenu. Keiſarene perſonigi eekahrtoja palihdſibas ſneegſchanu eewainoteem. Ne-eewehrojot łoti ſlikto laiku, jo leetus lija beſ miteſchanahs un ſeme bija dubłaina, Keiſars wairak reiſu nokahpa leijâ pee nedſihwajeem un eewainoteem, un tikai tad uſmekleja peeſteiguſchos reſerwas brauzeenu, kad beidſamais eewainotais bija eeweetots ſlimneeku wagonâ. Eewainotee, generalmajora Martinowa pawadonibâ, tika aiſweſti uſ Karkowu. Nelaimes weetâ atſtahja palkawneeku Gernetu, lai gahdatu par lihku aiſweſchanu un uſluhkotu leetu ſawahkſchanu iſ ſadragateem wagoneem. Keiſars pawehleja, lai lihkus aiſwed uſ Pehterburgu un gahdâ par winu pakałpalikuſcheem. Tà ka zeļſch zaur nelaimes notikumu bija aiſtaiſihts, tad brauzeens ar Augſtajeem Zełotajeem gahja atpakał uſ Loſowoju. Schinî ſtanzijâ, uſ Keiſara pawehli un wina klahtbuhſchanâ, ſahdſchas garidſneeks notureja dwehſełu aiſluhgumu preekſch dſelſszeła nelaimes upuŗeem un pateizibas deewaluhgſchanu par brihniſchkigo iſglahbſchanu iſ leelajahm breeſmahm. Pehz pabeigtas deewakalpoſchanas Keiſara Majeſtete wiſas brauzeenâ bijuſchahs perſonas, ari deeneſta perſonalu, ee-aizinaja ſtanzijas ſahlê uſ wehlu pusdeenas meelaſtu. Zaur iſmekleſchanu iſrahdiſees, kamdehł brauzeens ihſteni no fleedehm iſlehzis, — bet no kaut kahda łauna nodoma peeſchi nelaimes notikuma nedrihkſt buht ne runas.“

Wehlak wehl atnahza jaunakas ſinas, kas pirmejahs papildina. Tà par peem. „Waldibas Wehſtneſis“ dara ſinamu, ka Keiſars kahjâ un Keiſarene rokâ eewainoti. Adjutantam grahfam Scheremetjewam weens pirkſts norauts un kruhtis ſaſpeeſtas. Generali Woronzow-Daſchkows, Wannowskis, Danilowitſchs, von Richters un Tſcherewins ſtipri ſadauſiti un pilsgalma freilene Kutuſowa kahjâ eewainota. — Gandrihſ wiſas ahrſemju waldibas atſuhtijuſchas telegramas, kuŗâs tahs ſawu preeku iſſaka, ka Deews Kreewijas Keiſaru lihdſ ar wina laulato draudſeni un behrneem iſglahbis no tik leelahm dſihwibas breeſmahm. Eekſchſemes baſnizâs notureja pateizibas deewakalpoſchanas. — Wilzeenâ atradahs pawiſam 160 perſonas, no kuŗahm paſaudejuſchas dſihwibu 21 un ſtipri eewainotas 38, t. i. pawiſam 59 perſonas.

Waj maſgruntneeki,

kam jau pee mahju pirkſchanas meſcha pławas atkituſchas un pehdejôs gadôs ſahk atkal meſcha ganibas atkriſt, war tik daudſ gowju-lopu tureht un tà kopt, zik un kà lihdſ ſchim?*)

(Beigums.)

2. Pahr gowju-lopu baribu. Lihdſ ſchim muhſu maſgruntneeki bija paraduſchi, lopkopibu tureht pa daudſ maſâ ſwarâ, jeb tahłu pakał ſirgu kopſchanai. „Lai ar gowihm eet, kà eedams, kad tik ir ſirgeem.“ Sirgeem ari pateeſi waijaga, un tas ir labi, ka tos kreetni kopj; jo ſchee pee katra ſemkopibas darba un pee katras weſchanas, iſbraukſchanas un pabraukſchanas ir tee weenigee „wilzejini“ un leelako naſtu „neſejini“. Bet ne maſakâ mehrâ ari waijaga gowju-lopus kopt un barot. Jo ihpaſchi muhſu laikôs ir leelu leelâ waijadſiba, ka gowju-lopus atkał pataiſa par tahdeem „wilzejineem“ un „neſejineem“, kas muhſu maſgruntneekeem ſawelk un eeneſ leelu materialigu labumu, tik pat preekſch mahju ſaimneezibas (ihpaſchi ſaimes uſtura), kà ari preekſch mahju eenehmumu pawairoſchanas (zaur peena raſchojuma un gowju-lopu pahrdoſchanu), un wehl preekſch ſemkopibas weizinaſchanas (zaur labeem, ſpehzigeem ſtałła mehſleem). Ka ſchihm trijahm galwenajahm waijadſibahm lopkopiba ſtarp maſgruntneekeem lihdſ ſchim newareja un wehl tagad newar pilnigi kalpot, tas nahza un nahk weenigi zaur to, ka lopkopiba netika un neteek kà ſwariga leeta mahju buhſchanâ eewehrota un weizinata. Naw noleedſams, ka wezu laiku nepareiſa atſihſchana un ne-iſpraſchana bija par ſchkehrſli lopkopibas uſplaukſchanai. Kad par peem. preekſch wairak nekà 20 gadeem ſahka iſ Wez-Sahtes ſemkopibas ſkolas jaunekli, iſmahziti wiswaijadſigakâs ſemkopibas ſinibâs, nomeſtees daſchâs weetâs uſ dſihwi, un tee leezinaja, ka no weenas labi koptas gows war Kurſemê gadâ eenemt 60—90 rubł. naudâ, tad ſchahds leezinajums pee muhſu maſgruntneekeem ſkaneja kà pretdabigs, pahrſpihlehts, un tamdehł netizams. No tam war pahrleezinatees, kapehz lopkopiba newareja pee mums weiktees, un kapehz ſenak atpakał daſcha laba prahtiga un tſchakla lopu kopeja, kam peena bija iſnehmuma wihſê pa pilnam, tika peeſkaitita „raganu“ jeb burwju ſchkirai. Bet kad muhſu maſgruntneeki buhs wiſpahrigi nahkuſchi pee tahs atſihſchanas, ar kuŗu winî lopkopibu zełs augſtakâ ſtahwoklî un no tahs mantos leelakus eenehmumus, tad winî ne ween ſmeeſees pahr wezu laiku burwjeem un raganahm**), bet ari preezaſees par to diſcheno labumu, ko tee mantos daudſejadâ ſinâ no lopkopibas.

*) Skatees 41. nummurâ.

**) Schê man nahk atminâ kahda dehwetâ „ragana ar kuli“, ko preekſch 25 gadeem redſeju, wehl puika buhdams. Schî ſauktâ „ragana“ bija brihweneeze un „ar ſawu roku“ ween mitinaja un tureja weenu gowi, kas tolaik brihniſchkigi daudſ peena dewa, 4—5 ſtopus weenâ ſlaukumâ. Tamdehł winu tureja par „raganu“. Un lai gan ſchî ſeewina wiſeem redſot neſa ſawâ kulê ſehku mahjâs, tad tomehr, pehz łauſchu domahm, winas kulê bija „burwibas“ jeb „ſinteſchanas“ leetas ſaliktas. Ar kahdu nopeetnibu un brihniſchanos es toreiſ uſluhkoju mineto ſeewinu un winas kuli, pahr ko wehlak, kad pa ſkolas gadeem biju nahzis pee zitas atſihſchanas, ſahku gahrdi paſmeetees, tiklihdſ ta „ragana ar kuli“ nahza manâ atminâ. Kaut tahdas burwibas kules un raganas tiklibu wiſas lopu kopejas turetos!

Paſpahrnê.

St. Luïjas pilſehtas miljoneetis.

Atſtahſtijis L. —

I.

Bija leetainſch un aukſts Oktobera wakars. Negaiſs paſtahweja jau daſchas deenas no weetas, un ſtiprais ſeemeła wehjſch jauza un gahſa blahku blahkeem neſkaidri melnos Miſiſipi upes wilnus.

Nu-Orleanas brangajam twaikonim „Wulkanam“, kas atradahs zełâ uſ St. Luïju, bija wiſai ſtipri jazihnahs, lai waretu zik nezik ahtri pret ſtraumi peldeht. Maſchina ſtrahdaja wiſai wareni un ahtrôs gruhdeenôs ſchahwahs kugis pa melnajeem wilneem uſ preekſchu. Kuga bałki un plankas zihkſteja un krakſchkeja ween, bet, Amerikas kuga buhwmeiſtereem par godu, tomehr ne-iſjuka ſtiprajôs gruhdeenôs.

Pirmâ kajite bija no paſaſcheereem pahrpildita, kuŗi, kà likahs, wiſi ar gazu laiku mozijahs. Tè wareja redſeht ſeemeła Djenkus (tas ir apſmeeſchanas wahrds preekſch „Angleem“ Seemeła-Amerikâ) un deenwidus Kreokus, — bet wiſi bija par nelahgo laiku wiſai ſa-ihguſchi. Wiſs bija kluſu. Weenigo troksni ſazehla leetus piles, kas pret ruhtehm atſitahs, un awiſchu ſchkirſtiſchana, kuŗas daſchi paſaſcheeri laſija. Ari dahmu kajitê bija wiſs kluſu.

Uſ reiſ durwis atwehrahs un leelajâ kajitê eenahza kapteinis, ſlapjſch kà no uhdena iſwilkts puhdelis.

„Tas tik ir negaiſs, mani kungi!“ winſch iſſauzahs.

„Waj mehs teekam ari zik nezik uſ preekſchu?“ kahds flaiks Djenks praſija. „Domaju, mehs buhſim drihſ pret Nu-Madridi, kur es gribu iſkahpt.“

„Puſſtundâ mehs ſaſneegſim Nu-Madridi, kungs,“ kapteinis atbildeja. „Schodeen es leeku ihpaſchi kreetni kurinaht. Mans „Wulkans“ dara ſchodeen ſawam wahrdam godu, jo tas teeſcham iſdwehſch leeſmas kà gatawais krateris.“

„Ne-uſſpereet tik muhs beidſot gaiſâ!“

„Nu, netik traki, — maſchina ir jauna un ſtipra.“

„Zik ilgi juhs peetureet pee Nu-Madrides?“ kahds zits paſaſcheeris praſija. „Man tur ir kahds paſihſtams, un to es labpraht gribetu apmekleht.“

„Tad jums łoti jaſteidſahs, kungs. Daudſ, ja tur puſſtundu peetureſim. Tur nokahps tikai maſ paſaſcheeru, un mantas tur ari nebuhs daudſ ko pahrkrawaht.“

„Nu, tad gan nebuhs ta puhlina wehrts, tur iſkahpt,“ paſaſcheeris peeſihmeja. „Tahdâ ſaſoditâ laikâ tas jau tà-kà-tà man daritu maſ preeka.“

Kapteinis iſdſehra glahſi karſta groka, kuŗu tas likahs paſneegt, eetinahs atkał ſawâ gumijas mehtelî un iſgahja uſ deka.

Kahds pusduzis paſaſcheeru, kuŗu mehrkis bija, Nu-Madridi ſaſneegt, ſagatawojahs uſ iſkahpſchanu, zaur ko agrakais kluſums tika drufku trauzehts.

Pehz puſſtundas wareja jau pilſehtina ugunis eeraudſiht. Kuga ſwans ſkaņi noſkaneja un nemeerigais liwijatans peeſtahjahs pee Nu-Madrides.

Seſchi paſaſcheeri iſkahpa malâ. Wina weetâ uſnahza maſ perſonu, kas gribeja uſ ſeemełeem braukt lihdſa. Preekſch pirmahs kajites peeteizahs tikai weens paſaſcheeris. Tas bija leels, no iſſkatas ſpehzigs, kahdus 45 gadus wezs kungs, ar beſbahrdainu, uſtuhkuſchu gihmi, pelekahm azihm un plahneem, dſelteneem mateem. Winſch bija gehrbees melnâs, łoti dahrgâs drehbês, un ſpoſchee briljanti wina labajâ rokâ peerahdija, ka to ihpaſchneekam waijadſeja buht bagatam wihram. Tamdehł ari gandrihſ wiſi, kas kajitê atradahs, eenahzeju pehtoſchi uſſkatija.

Daſchi paſaſcheeri, winu uſſkatidami, kluſu ſawâ ſtarpâ ſaruna-jahs; bet ſchis to nelikahs ne ſinot, apſehdahs un aiſſmehkeja dahrgu zigaru.

Winam teeſcham pretim lihgotnê ſehdeja kahds 30 gadu wezs, ſkaiſts, glihti gehrbees kungs. Winſch it uſmanigi laſija Nu-Jorkas tirdſneezibas awiſes jaunako nummuru un bija ſcho mirſu lapu ſew tà iſplehtis preekſchâ, ka aiſ tahs wareja pilnigi paſlehptees.

Winſch bija lapu paſch'laik lihdſ apakſchai iſlaſijis un nolaida to uſ leiju, lai waretu weeglaki awiſi apſchkirt. Tahdâ wihſê ſtarp jauno wihru un nule eenahkuſcho paſaſcheeri papihra ſeena paſuda. Wini abi, kas lihdſ ſchim weens otra nebija eewehrojuſchi, ſaſkatijahs weens otram azîs.

Bet tas bija kas brihniſchkigs! Aiſgrahbti, un pahrſteigti, abi azumirklî uſlehza no ſehdekleem. Likahs, ka abi weens otrâ eeraudſitu kahdu garu.

Wezais kungs pirmais atjehdſahs. Winſch eewilka ſmagi dwaſchu, ſawilka gihmi it kà krampjôs, murminaja daſchus neſaprotamus wahrdus, pakampa ſawu zepuri un atſtahja kajiti.

Scho brihniſchkigo atgadijumu, kas ſekundes laikâ notika, ziti paſaſcheeri ne-eewehroja; jo leelakà dała no teem jau bija aiſgahjuſchi guleht. Tikai ſmalks uſmanitajs buhtu redſejis abu kungu ſadurſchanos.

Jaunakajam kungam awiſes laſiſchana tagad wairs nenahza ne prahtâ. Winſch to atſtahja ne-eewehrotu uſ grihdas un nolaidahs pats lihgotnê. Roku uſ peeres uſlizis, tas knapi dſirdami runaja: „Waj tas ir eeſpehjams? Tahda fatikſchanahs! Waj es ſapņoju, jeb waj laime ir teeſcham tik laipna, ka ta mani uſmeklê un 60 tuhkſt. dahlderu ar wiſahm deſmitgadigahm intreſehm eeſweeſch klehpî?“ ...

Winam bija pahr ſcho ſwarigo leetu jadabon ſkaidras ſinas, — jo 100 tuhkſt. dahlderu leela ſumma naw wis neeka leeta, — un ſchis atgadijums tam dahwaja wiſiſdewigako laiku preekſch tam.

„Teeſcham,“ kahds no paſaſcheereem ſazija, „kad man ſchpekulazijâs buhtu tik daudſ laimes, kà tam, kas patlaban no kajites iſgahja, tad man tagad teeſcham nebuhtu jabrauz uſ Kolorado, eeſahkt jaunus weikalus. Es paſaudeju breeſmigas ſummas deenwidus dſelſszełôs, un winſch winneja ſeemeła akzijâs weſelu pusmiljonu. Lai welns winu parauj!“

„Tas ir warens wihrs,“ zits peeſihmeja, „un naw ne buht dſimis Amerikaneetis, bet tik eenahzejs.“

„Nenemeet par łaunu, ka eedroſchinos jums ko jautaht, kungs,“ jaunais kungs greeſahs pee weena no runatajeem. „Tas kungs, kas tagad iſgahja, man likahs paſihſtams, — bet tomehr es labi neſinu... Juhs winu laikam labi paſihſteet. Waj drihkſtu luhgt pehz wina wahrda?“

„Juhs ari eſeet Wahzeetis?“ uſrunatais jautaja.

„Ja, kungs.“

„Waj eſeet jau ilgi ſchinî ſwehtitajâ ſemê?“

„Tikai gadu. Es eſmu lihdſbeedrs pee Nu-Orleanas Wahzu firmas „Brandt un Hilberg“. Mans wahrds ir Kahrlis Hilbergis.“

„Laba, ſlawas wehrta firma,“ Djenks ſazija daudſ mihligaki, nekà to mehdſa dariht. „Nu, kungs, kad juhs ari ſawôs weikałôs nodarbojatees ar tahdu pat weikſmu un laimi, kà winſch iſgahjejs, tad ari juhs buhſeet drihſ miljoneetis. Tas wihrs ir ſchpekulants Bernhards Tailors un peeder pee St. Luïjas miljoneeſcheem. — Bet tagad man leekahs, ka buhs laiks, eet guleht.“

Breeſmigi ſchahwadamees winſch ſawu beidſamo iſteikumu apſtiprinaja.

Ziti paſaſcheeri bija tais paſchâs domâs. Weens pehz otra tee eegahja ſahnu-kambariſchôs un dewahs pee meera. Pehz peezahm minutehm bija jaunais wihreetis weens pats.

Kahrlis Hilbergis ſehdeja wehl arweenu lihgotnê un pahrdomaja, kas buhtu darams.

Tai ſinâ wairs nebija nekahda ſchaubiſchanahs, ka tas neleetis bija wina warâ, kas reiſ ...

Tà winſch ſehdeja weſelu ſtundu.

Tagad jau bija pahri par weenpadſmiteem.

„Wulkans“ dewahs joneem pret ſtraumi. Nu-Madride jau bija daſchas juhdſes tuhłu. Leetus ſchłahza gar kajites logeem, un laukâ trakais wehjſch ſwaidija tumſchi putoſchos wilnus.

„Kur gan tas neleetis palizis?“ weentułais paſaſcheeris domaja. „Winſch ne-eedroſchinahs, man preekſch azihm rahditees. Man winſch jameklê!“

Ta pirmà un swarigà leeta, ap ko wisa lopkopiba greeschahs, un ar ko lopkopibu war wisleelakâ mehrâ weizinaht, ir lopu bariba, tà ka war faziht: no lopu baribas atkarajahs ne ween pati lopkopiba, bet ari lopkopibas eenehmumi peenâ, gałâ un stałła mehflôs. Noprotams, ka pee lopkopibas usplaukschanas wispirmak un wiswairak jaleek fwars uf lopu baribu. Bet schè man ir ta weeta, kur man ihpaschigi jaleezina, ka muhsu masgruntneeki, pehz sawas lihdsschinigahs atsihschanas un nopraschanas, **masak gribeja un grib**, nekà wineem schais gruhtôs naudas truhkuma laikôs **waijadsetu, ko no lopkopibas eenemt**, un ka wini no sawas lopkopibas **newar** ne to paschu eenehmumu taisiht, ko tee gribeja un grib, **tapehz ka ari schim gribetam noluhkam naw peeteekoschas lopu baribas.**

Sawa raksta 1. dałâ jau isskaidroju, zik nepeeteekoschs ehdamais (seemâ) un kahdas nepeeteekoschas ganibas, ihpaschi mahju ganibas, mehdſ muhsu mahju lopeem buht, un turklaht leels jo leels lopu bars! Waj pee tahdas nepeeteekoschas lopu baribas seemâ un wasarâ tad ari war no gowju-lopeem to isdabuht, ko grib, proti: tik daudſ peena raschojumu un gałas, zik buhtu waijadsigs preeksch mahju saimes un preeksch „druszin" pahrdoschanas, ar ko „weenu otru rubuliti" waretu sakraht „zitahm waijadsibahm"? Ne buht nè! To jau reis esmu peerahdijis, pahr muhsu lopkopibas apstahkleem runajot, un ari wehl to peerahdiju, ka pat stałła mehfli no wahji kopteem lopeem naw, ne wairumâ, nedſ labumâ, kà waijadsetu. Kad no lopu baribas atkarahs, kà augscham fazihts, lopu eenehmums peenâ, gałâ (waj naudâ) un stałła mehflôs, tad pahr wisahm leetahm jaluhko, ka to paschu atrodoschos baribu pareisi pee lopeem isleetà. Schè ne buht nelihdſ wis, ka lopus tura leelâ skaitâ, — bet weenigi, ka lopeem dod baribu peeteekoschâ un waijadsigâ mehrâ, un ne wis tos „kalina", jeb tik winu „dsihwibu welk", kà tas noteek pee pahrleela lopu skaita. Tamdehł, aisrahdot uſ to, ko muhsu masgruntneeki grib no lopkopibas eenemt 1) preeksch mahju saimneezibas, 2) druszin pahrdoschanas (peenâ un gałâ) un 3) ari no stałła mehsleem, war leezinaht, ka schim gribetam noluhkam gan war peetikt lihdsschinigà, wehl tagad atrodoschà lopu bariba, — bet schim pascham noluhkam buhs gowju-lopus tureht tahdâ, kad ari pamasinatâ, skaitâ, ka tos war ar atrodoschos seemas un wasaras bariba, t. i. ehdamais un ganiba (mahju ganiba), peeteekoschâ mehrâ, kas preeksch 16 gowihm bija nepeeteekoschs, un kad tahs 6 slauzamahs gowis pee peeteekoscha ehdamà (seemâ) un peeteekoschas mahju ganibas (wasarâ) wehl kreetni drankotu ar sehku (sahli, lehzahm waj ahbolinu), ełłas rauscheem, kartuseleem, milteem, sahli u. t. j. pr.: — tad schihs 6 slauzamahs gowis dotu deenâ — it maſ rehkinajot — katra 10—12, kopâ 60—72 stopus peena; bet nu preeksch mahju saimes deenâ iseet 20—24 stopi peena, tà tad atliktos 40—48 stopi peena, kas naudâ istaisitu 2 rubł. — 2 rubł. 40 kap., par ko isdewums (preeksch milteem, sahls, waj ełłas rauscheem) buhtu — it daudſ rehkinajot — 1 rubł. — 1 rubł. 20 kap. (Jo tas janem, ka lopi pamasinatâ skaitâ dabon daudſ pilnigaku un labaku ehdamo, ganibu, kamdehł pee drankoschanas „peedahwas" no milteem, kartuseleem, ełłas rauscheem u. t. j. pr. newar tik leelâ mehrâ useet. Pee tam saimneekam, kà semkopim, eenahk daudſ baribas lihdsekłu par welti, eekams pilsehtneekam tee paschi buhtu dabonami tik par naudu).

Otrs labums, kas blakus peena waj naudas eenehmumam zełahs zaur treknas un spehzigas baribas isleetaschanu pee gowju-lopeem, ir, ka zaur tahdu lopu baribu ari stałła mehslu nahk ne ween wairak, bet tee ir ari treknaki un spehzigaki preeksch lauku augeem. Mahziti semkopji leezina, ka — jo wairak salmu dału laukeem atdod zaur mehsloschanu atpakał, jo wairak tad laukôs pa-aug salmu, bet graudu ir masak. Lihdſ schim muhsu masgruntneeki mehslôs laida pateesi wairak salmu, — graudus tee aisweda un pahrdewa pilsehtâs. Tamdehł naw brihnums, ka daudſ masgruntneeku schehlojahs, ka pee wisa labibas labà auguma graudi maſ jmè. Bet kad muhsu masgruntneeki sahks graudus un zitas treknas lopu baribas weelas, par peem. miltus, gowju spruhtus, ełłas rauschus, rahzenus u. t. j. pr., leetaht pee gowju-lopu kopschanas, tad pateesi laba dała no winu semes treknuma ne-aisees wis pilsehtâs, bet nahks mehflôs atpakał uſ winu laukeem, un tee warehs preezatees, ka kreetna, pamatigi eerihkota lopkopiba ne ween wairo mahju eenehmumus, bet ari leelifki weizina semkopibas usplaukschanu.

Lopkopibai ir tik pat kà semkopibai tahdi peeprasijumi un usdewumi, kas ja-ispilda ar daudſ un wisadahm isdoschanahm un peepuhlehm, un tas wifs jadara tik zeribâ uſ labeem augleem. Sinams, ka ari pee lopkopibas zeretos augłus war dabuht tik pehz dabiskeem likumeem. Tamdehł, kad lopkopibas peeprasijumus, kas sa-eetahs weenigi ar dabas likumeem, peeteekoschi ispildihs ar labu aprehkinajumu, tad ari zeretee augli wisadâ wihsê nahks rokâ. Waj jau neredsam deewsgan tà noteekamees? Lai apluhko tur, kur — kad ari retâs weetâs — mahziti semkopji weizina ne ween semkopibu, bet ari lopkopibu! Tur war drihſ pahrleezinatees, ka ari lopkopiba atnefs tos augłus, ko zerè dabuht, kad pee lopkopibas netaupa ne isdoschanas, ne ruhpes, ne puhlina. Tamdehł lai ikkatrs masgruntneeks rauga, zeribas pilns, sawu lopkopibu tà eerihkot, ka no tahs war labus augłus bagatigi dabuht. Schim noluhkam lai netaupa labibu, miltus, rahzenus, ko un zik lopkopiba pagehr, un ari lai netaupa semes stuhriti, kur buhtu preeksch sehka jasehj lehzas, ahbolinsch, waj jastahda gowju spruhti; tàpat lai netaupa zitus derigus lopu baribas lihdsekłus, kà ari naudas isdoschanas preeksch lopu sahls un ełłas rauschu eepirkschanas, — pat wehl preeksch derigu, pee lopkopibas leetajamu trauku un eerotschu eegahdaschanas*), un beidſot, lai netaupa puhles, wisu to ruhpigi ispildiht, kas pee kreetnas lopkopibas ir nepeezeeschami waijadsigs. Tad ari wisas isdoschanas un puhles atlihdsinasees ar rascheneem augleem, ko zeribâ pee lopkopibas tureja preeksch azihm, un tad ari ar schahdeem lopkopibas augleem masgruntneeku mahju buhschana warehs daudsejadâ sinâ usplaukt. Ihpaschi teem masgruntneekeem, kam mescha pławas un mescha ganibas atkrituschas, buhs zaur tahdu pamatigi nodibinatu, kreetni eerihkotu un labi ispilditu lopkopibu daudſ nepatikschanu un truhkumu nowehrsts, un tee warehs ar saweem lopeem istikt sawâs mahju robeschâs itin labi.

Beigâs schè sawa raksta galwenahs domas sanemschu ihsumâ tahdâ wihsê:

I. Masgruntneeki, kam mescha pławas un mescha ganibas atkrituschas, **newar tik daudſ** gowju-lopu tureht un **tà** kopt, **zik** un **kà** lihdſ schim. Gowju-lopu skaits japamasina, lai tos eespehtu daudſ labaki kopt, ja grib no lopkopibas mantot leelakus eenehmumus.

II. Bet gowju-lopu skaits japamasina tahdâ mehrâ, ka 1) ar atrodoschos ehdamo war lopus seemâ kreetni mitinaht un pawasarâ stallî tureht — no leeluma — lihdſ Maija widum, kamehr mahju ganibas atsel, un ka 2) mahju lopeem wasarâ atkal buhtu peeteekoscha bariba no mahju ganibahm. Pahrleels lopu bars mahju ganibas pa daudſ nograusch un nomin.

III. Lopkopibas eenehmumi peenâ, gałâ (waj naudâ) un stałła mehflôs atkarahs tik no lopu baribas.

a) Ar lihdsschinigo lopu baribu, bet pee pamasinata lopu skaita, buhs mineto lopkopibas eenehmumu gan wairak, nekà lihdſ schim, tomehr tee eewehrojami nepawairos mahju eenehmumus, kaut gan tas schais gruhtôs, spaidigôs laikôs ir łoti waijadsigs.

b) Bet kad lopkopibu weizinahs pehz jaunlaiku atsihschanas, eewehrojumeem un peedsihwojumeem, proti, kad pee gowju-lopu kopschanas, ihpaschi drankoschanas, wehl kà „peedahwas" leetahs miltus, rahzenus, gowju spruhtus, ełłas rauschus u. t. j. pr., — tad ar peena- un gałas raschojumeem eespehs mahju eenehmumus leelifki pawairot, un ar trekneem, spehzigeem stałła mehsleem, kas kà tahdi war rastees weenigi no treknas, spehzigas lopu baribas, atkal eespehs laukaimneezibu rascheni weizinaht. Tahdâ wihsê no lopkopibas war **to** panahkt, ko muhsu laiku atsihschana atradusi par derigu, un kas pehz muhsu laiku peeprasijumeem ir nepeezeeschami waijadsigs.

F. Siewert's.

*) Schim noluhkam war ari leetaht to naudu, ko dabon par pahrdodameem lopeem, ko aistahj, lopu skaitu pamasinajot.

No ahrsemehm.

Wahzija. Isgahjuscho nedel' keisars Wilhelms II. bijis Hamburgâ. Schi leelà andeles pilsehta lihdſ schim bija tà saukta brihwa walsts pilsehta, kura nepeedereja nekahdam waldineekam, bet tika daudſkahrtigâ sinâ tikai pehz saweem paschas likumeem no pasch'eezelteem wihreem waldita, un kà brihw'osta ari nebija padota Wahzu walsts tulles likumeem. Pehdejâ sinâ nu tagad isdariti leeli pahrgrosijumi, tà ka Hamburga ir schai leetà pilnigi saweenota ar Wahzu keisara walsti. Tahds pahrgrosijums jau ilgi bija norunahts, — bet Hamburgeescheem tas ihsti nemaſ nebija pa prahtam, sawu patstahwibu pasaudeht. Tomehr galu galâ wini tak padewahs sawam liktenim, — un kad nu jaunais keisars tagad tur bija atbrauzis, mineto saweenoschanu isdariht, tad bagatahs pasaules pilsehtas eedsihwotaju nelabais prahts drihſ pawisam pahrwehrtahs ne-aprakstamâs preeka gawilês. Jaunais waldineeks zaur to jo dsili tika aiskustinahts un eepreezinahts, un aislaida sawai laulatai draudsenei telegromu, kurâ winsch, starp zitu, ari stahstija, ka Hamburgeeschu gawiles un gresnà usnemschana bijusi wehl pahraka par Italeeschu (Neapeleeschu) isturescharos pret winu. No Hamburgas uſ Berlini atpakał brauzot, keisars apmekleja firstu Bismarku wina muischâ Friedrichsruhê, tur zauru deenu palikdams un nakti pahrguledams. Tahda nedsirdeta goda parahdischana atspehko wisus no Schihdu lapahm ispaustos melus, ka starp keisaru un walsts-kanzleri waldot neweenprahtiba. Schihdini nu noskumuschi nolaida degunus, ka wisi puhlini, waldineeka prahtu sadusmot pret sawu pirmo un wisustizigako strahdneeku, ir un paleek weltigi. Bet wehl wairak un jo breesmigi wini isbihjahs, kad keisars, no Hamburgas pahrbrauzis, Berlines pilsehtas galwai Farkenbekam zitu pilsehtas weetneeku klahtbuhschanâ ar jo nopeetneem un stingreem wahrdeem issazija sawu nepatikschanu pahr kahdu laikrakstu łauno un reebigo isturescharos. Lai gan Schihdu lapas netika pee wahrda sauktas, tad tomehr issazitos rahjeenus bes tihschas pahrprasschanas uſ neka zita newar sihmeht, kà tikai uſ tahs partijas lapahm, kas pati sewi dehwejahs par „brihwprahtigo", bet pateesibâ tikai ir Schihdu un Schihdu kalpu partija, kurai tagadejahs Wahzijas waldibas kristigais gars nepawisam nepatihk, un kura tamdehł ar wiseem lihdsekłeem mehgina schai waldibai spihteht un schkehrschkus likt zełâ.

Holandija. Wezais kehninsch jau atkal stipraki saslimis, un tamdehł eezehlis preeksch sawas meitas Wilhelmines pehrminderu teesu; jo dehla winam naw.

Paschulaik winsch gribeja uszeltees, lai waretu sawu apnemschanos isdariht, kad kajites durwis atwehrahs un St. Luïjas miljoneetis it apdomigi eenahza eekschâ.

Tas bija wisadâ wihsê domajis, ka wina eenaidneeks buhs aisgahjis guleht, un ka nu ari winam pascham isdosees, nemanitam eelihst sawâ kambaritî un dotees pee meera.

Bet tai sinâ winsch bija maldijees; abu wihru azis satikahs. Wineem bija atkal jasadurahs, un tai leetai bija ja-isskaidrojahs. Kahrlis Hilbergis bija ar lehzeenu augschâ un nostahjahs sawa pretineeka preekschâ.

„Ah, Bernhard Tailora kgs is St. Luïjas, waj schè es juhs beidſot atradu?!" winsch sazija aiſ dusmahm trihzoschâ balsî. „Negodigais, tagad jums reis leekais gihmis norauts un juhs wairs sawam sodam ne-isbehgseet! Juhs tak negribeseet noleegt, ka bijaht Reines kreditbankas kaseeris K... pilsehtâ, kuras direktors bija mans nelaika tehws. Preeksch 10 gadeem juhs issagaht no jums ustizetahs kases 60 tuhkst. dahlderu un aisbehdsaht. Bet tagad es juhs atradu, un pats tagad Amerikas pilsonis un slawenas Nu-Orleanas firmas lihdsbeedrs buhdams, es prasu no Bernharda Tailora kga, miljoneescha un birschas schpekulanta St. Luïjas pilsehtâ, gandarischanu!"

Leelà pasascheera jau tà-kà-tà bahlais waigs palika pee scheem beidsamajeem wahrdeem krihta baltumâ. Winsch atspeedahs ar roku uſ krehsla lehnes. Wina luhpas raustijahs un platahs kruhtis wilnoja, it kà gribedamas sasprahgt. Welti winsch grahbstijahs pehz attaisnoschanahs wahrdeem.

„Ak nè," Hilbergis skani eesauzahs, „naw nemaſ schaubischanahs, ka juhs esseet Bernhards Schneiders, agrakais Reines bankas kaseeris! Juhs mani, tik-ko eeraudsidami, tuhlit pasinaht. Teescham, es łoti lihdsinajos sawam tehwam. Ari es juhs tuhlit pasinu, lai gan juhs palikuschi drukku wezaki un peenehmuschi Amerikaneescha isskatu."

„Labi, kad tas ari buhtu taisniba," miljoneetis klusu sazija, — „bet ko juhsu isteikumi tadschu lihdsetu? Es tos atraiditu, ka tukschus melus, un noteiktu juhs paschus par ahrprahtigu; jo es esmu deewsgan bagats un slawens wihrs. Man ir nauda, un tà tad ari wara; jo schinî semê nauda ir wara!"

„Es gahdaschu wisus peenahzigos peerahdijumus," jaunais pasascheeris duhschigi eesauzahs, „un domaju, ka ari naudai nebuhs eespehjas, sargaht atklahtu sagli un noseedsneeku no kreetnu zilweku nizinaschanas un likumigà soda! Ari man ir nauda, un to ari isleetaschu, ar jums zihnotees un sawas teesibas aisstahwot. — Tik-ko buhsim galâ, gan tad sinaschu, kas man jadara!"

Pehdejos wahrdus tas runaja dikti un draudoschâ balsî. Tailors iswilka sawu kabatas drahnu un noslauzija aukstus sweedrus no peeres.

„Juhs mani gribeet pasudinaht, kungs?" winsch waideja.

„Ta ir juhsu paschu waina, kad tas tà noteek, — un kalab man jajuht ar jums lihdszeetiba? Kahdâs behdâs juhs ne-eegruhdaht manu tehwu? Waru leezinaht, ka juhs esseet wina agrahs nahwes zehlonis!"

„Waj wehl ziti juhsu familijas lozekli apmetuschees scheit Amerikâ?"

„Nè, es esmu weenigais, un tamdehł man wehl zeeschaks peenahkums, sawas familijas labumus aisstahweht!"

„Waj juhs zełojeet weeni uſ St. Luïju, jeb waj jums ir lihdsa kahds beedrs, kam juhs scho atgadijeenu isstahstiseet?"

„Es zełoju weens, — bet St. Luïjas pilsehtâ es runaschu pahr scho leetu ar saweem tirdsneezibas beedreem."

Tailors eewilka smagi dwaschu. Winam bija it weegli isdabuht to, ko bija wehlejees. Likahs, ka tagad wina dwehselê labais un łaunais gars zihnijahs. Winsch nogreesahs uſ azumirkli, lai waretu sawus nejauki sawilktos gihmja waibstus paslehpt.

„Waj juhs neka nedsirdejaht?" winsch uſ reis klusi jautaja.

„Ko tad?"

„Trokſni, itin kà kahds gultâ pazehlees muhsu starunu noklausitos."

„Es neka nedsirdu."

„Juhs runajeet tik dikti! Es gribu labpraht ar jums weenotees un ar naudu to wisu greest par labu, ko es toreis noseedsees. Bet nahzeet man lihdsa ahrâ, galerijâ. Es wehletos, lai muhs neweens nenoklausahs, un scheit jau pat seenahm war buht ausis."

„Muhsu zeka beedri, kà leekahs, wisi guł."

„Ne, es dsirdu kambarischôs klusu tschukstescharu."

„Bet mehs jau runajam pa wahzisku."

„Warbuht ka pasascheeru starpâ ir ari kahds Wahzeetis. Eesim tik labak galerijâ, kungs. Ko mehs tur runasim, tas buhs tikai muhsu starpâ."

„Labi, darischu pehz juhsu wehleschanahs," Hilbergis sazija; „eesim galerijâ!"

Eekschkigi winsch bija łoti eepreezinahts pahr to, ka bija isdewees, miljoneeti peedabuht, atsiht un atlihdsinaht sawu noseegumu; jo winsch it labi sinaja, ar zik gruhtibahm tam bija jazihnahs, ja gribeja sawu pateesibu Amerikas teesu preekschâ peerahdiht. Ka winam zilweku pahrpilditajâ twaikonî wareja kahdas breesmas draudeht, tas tam ne-eekrita ne prahta. Winsch jau bija gawilneeks un otrs tas pasemotais.

Tas jau ari islikahs it dabiski, ka agrakais noseedsneeks tagad gribeja sawu noseegumu zik nezik islihdsinaht. Tas winam ari bija it lehti eespehjams. Kà miljoneetim, winam bija jadod no sawas mantas łoti masa dała, un wiſs bija atkal kahrtibâ.

Bet kad winsch buhtu warejis Tailora sirdî eeskatitees, tad winam tahdas domas nebuhtu wis galwâ eesituschahs. Launais gars bija wina dwehseles zihnirà paturejis wirsroku. Miljoneetim mati zehlahs stahwus, eedomajotees, ka wina agrakais noseegums waretu kłuht atsegts. Ko tagad no wina nedaudsinatu awises?! Waj winam, tam bagatajam un slawenajam wihram, bija jastahjahs ar Kaina sihmi peerê preeksch seewas un behrneem, preeksch St. Luïjas pilsehtas eedsihwotajeem un preeksch wisas Amerikas? Nè, ne muhscham! Pirmo noseegumu wairs newareja padariht nenotikuschu, un tamdehł winsch to gribeja zaur otru, wehl leelaku noseegumu aprakt Misisipi upes wiknôs. Tas bija wina łaunais, ellischkigais nodoms!

Hilbergis pa tam atwehra galerijas durwis, un abi isgahja ahrâ. Auka un wehjsch teem krahza pretim. Tè tikai wareja dsirdeht aukas kaukschanu un maschinas schnahkschanu. Nakts bija tik tumscha, ka pat tuwo upes krastu newareja eeraudsiht.

Wini abi redseja pee kahjahm tumscho, trako Misisipi straumi un pahr sewim tumscho, mahkułaino debesi.

Ir pasihstams, ka Amerikas upju twaikoni ir daudſ zitadaki buhweti, nekà Eiropas twaikoni. Tee ir milsigas laiwas, uſ kurahm ustaisiti diwi un wairak tahschigi nami. Tà tad naw nekahds brihnums, ka no ta, kas weenâ kuga galâ noteek, otrâ neka newar dsirdeht.

(Turpmak wehl.)

Drupas un druskas.

Trahpihts.

Skolotajs: „Tà tad, kas godigs un dara labu, tas nahk debesîs, — bet kas noteek ar to, kas łaunu dara?"

Skolens: „To aisstahw mans papus!" adwokata K. masais dehlens eesauzahs.

Behrnam behrna sapraschana.

Frizitis, pirmo reis juhrmalâ buhdams, eerauga twaikoni un saka: „Redſ', mihłà mammiņ', lokomotiwe masgajahs!"

L. D.

Burtu mihklas usminejums.

(Skat. 41. nummurâ.)

1) Seers. 2) Igauni. 3) Muzeneeks. 4) Breslawa. 5) Irbe. 6) Rutkis. 7) Suns. 8) Kława. 9) Anna.

Pirmôs burtus no eesahkuma uſ beigahm lasot isnahk — Simbirska.

(Usminejuschi: Kahrli— J—kabs, — — nê; R. Grosſs, Leel-Aluzê; S. Brihwa, Jelgawâ; Karl Kleinberg, Salpeteros; Andreas Miktut, kalejs Nagzeemâ; Jahnis Dundurs, Jelgawâ; E. Klausting, Meichamuischâ; Osola Ernests Rengineekos; Kristapsona Sahmelis, Dobelê; Smaidulis, Jelgawâ; Fritz Galbis; D. Bö..., Baustâ; Auguste Steinberg, Lehnâs; Strautmana Janis, Nagzeemâ).

Anglija. Anglu laikrakſti, tahs jukas, kas nule Afrikas austrumâ iſzehluſchahs, pahrſpreeſdami, iſſakahs, ka wineem nebuhtu pa prahtam, ja Anglija ar Wahziju ſpertu kopigus ſoſus pret dumpineekeem, t. i. pret Arabeeſcheem, kas mulkigos nehgerus uſmuſinajuſchi. Wini wehlahs, lai katra waldiba pati uſ ſawu roku to leetu wed atkal kahrtibâ. Sinams, ka tahdas runas tikai ir tukſchi wahrdi; jo pateeſibâ Angleem nepatihkahs pret wehrgu andeli ſpert ſtingrakus ſoſus, tamdehl ka wineem daſchs labums no tam atlez.

Greekija. Greeku kehninſch Georgis iſgahjuſchahs nedelas treſchdeenâ ſwineja ſawu 25 gadu waldiſchanas jubileju. Georgis ir ar Eiropas waldineekeem rada. Wina tehws ir Dahnijas kehninſch, Anglu troṇamantineeze un Kreewijas Keiſarene ir wina mahſas, wina ſeewa ir Kreewu leelfirſtene, un tagad nu wehl wina dehls ſaderinajees ar Wahzu keiſara mahſu. Jubilejas preeki wilkahs peezas deenas no weetas. Pawalſtneeki un waldineeks ar ſawu familiju bija wiſi leelâ mehrâ jautri.

Seemel-Amerika. Seemel-Amerikas Saweenotâs walſtîs drihſ buhs walſts preſidenta wehleſchana, uſ kuru wiſas partijas jau naigi ween rihkojahs, un pat ahrſemju walſtju weetneeki mehginajuſchi ſchai leetâ eemaiſitees. Tà par peem. Anglu ſuhtnis Sakwille kahdam wehletajam rakſtijis wehſtuli, kurâ to uſaizina, ſawu balſi dot lihdſſchinigajam preſidentam Klewelandam. Minetais wehletajs nu ſcho wehſtuli lizis nodrukaht awiſês, un zaur to ſazehlis leelu troksni; jo Amerikaneeſchi ir jo duſmigi, ka ſweſchs ſuhtnis eemaiſahs walſts eekſchleetâs, un wiswairak Klewelands pats ir pahr to nikns, no Anglu waldibas pagehredams, lai Sakwills teek atzelts no amata.

No eekſchſemehm.

Kreewu waloda pagaſtu eeſtahdês. „Kurſemes gubernas awiſê" gubernators paſludina, ka nu ari Talſu aprinka pagaſtu eeſtahdehm ja-iſdara farakſtiſchanahs weenigi Kreewu walodâ, pee kam tomehr ari atwehlehts, peelikt Latweeſchu tulkojumus.

Uſ Tehrpatas mahzibas apgabala kuratora luhgumu Widſemes gubernatora kungs dara zaur „Widſ. gub. aw." wiſpahrigi ſinamu:

Tautas apgaiſmoſchanas miniſterijas pahrwaldneeks, zaur rakſtu Tehrpatas mahzibas apgabala kuratoram no 6. Oktobera ſch. g. ſem Nr. 14,603, uſdod, ſpert ſchahdus ſoſus preekſch ne-atleekamas mahzibas eeweſchanas Kreewu walodâ wiſâs Baltijas elementarſkolâs (въ началныхъ народныхъ училищахъ):

1) Skolotaji un ſkolotajas, kas nederigi preekſch mahzifchanas Kreewu walodâ, ja-apmaina ar tahdeem, kas preekſch tam derigi;

2) ſkolotaji un ſkolotajas, kas gan paſchi wehlejahs mahziht kreewiſki, bet aiſ aiſbildinameem eemeſleem newareja eeguht peeteekoſchas gatawibas pagahjuſchâ gadâ dotâ laikâ, war dabuht jaunu terminu, bet ne ilgaki nekâ lihdſ Auguſta mehneſim nahkoſchâ gadâ, ar brihdinajumu, ka, ja ari ſchinî laikâ ne-eeguhs waijadſigo gatawibu preekſch mahzibas Kreewu walodâ, tad tiks atlaiſti no amata;

3) ſkolotaji un ſkolotajas, kam eeſpehja mahziht Kreewu walodâ, bet no tam atraujahs, tuhlit atlaiſchami no deeneſta, kaut ari winu atlaiſchana buhtu ſaweenota ar kahdlaizigu mahzibas darbu apture-ſchanu, un

4) pee tahdu ſkolotaja apmainiſchanas, kas nederigi preekſch mahzibas Kreewu walodâ, ar perſonahm, kas preekſch tam derigas, jaturahs pee 1820. gada ſkolu uſtawa § 248. Kaut gan ſchajâ paragrafâ ſkolu kolegijahm dota teeſiba, preekſchâ ſtahdiht kandidatus preekſch ſkolotaju wakanzehm, tad tomehr zaur to mahzibas pahrwaldei neteek atnemta teeſiba, eelikt ſkolotajus amatâ, ari neraugotees uſ ſchahdeem kandidateem, ja tee iſrahditos par nederigeem, waj ja ſkolu kolegijas pee laika neſtahditu preekſchâ ſawus kandidatus preekſch wakejahm weetahm.

Uſ Pehterburgu atweſti iſ Sibirijas 300 pudi ſelta.

Uſ Kronſchtati atwedihs iſ ſlawenahs Kruppa fabrikas (Wahzijâ) milſu leelgabalu. Tas eſot 6 aſis garſch un 5214 pudus ſmags. Schahweens iſ ſchi leelgabala ſwer 36 pudus un pulwera lahdinſch 10 pudus. Ar tſchuguna lodi ſchaujot, makſâ katrs ſchahweens 210 rublu, bet ar tehrauda lodi — 840 rublu. — —

Iſ Nowgorodas. Nikolajewſkas „Latweeſchu laſiſchanas beedriba" gan dabujuſi no ſawu atkrituſcho beedru un zitu, prahtâ ne-attihſtitu lauſchu puſes paneſt daſchas neewaſchanas, bet tadſchu ta ar Deewa palihdſibu tagad war zereht uſ paſtahweſchanu un pee-augſchanu. Wina tagad faſtahw iſ 27 perſonahm. Grahmatu tai ir ap 40 ſehjumeem, 30 rublu wehrtibâ, un par 26 rubleem gaida iſ Jelgawas jaunas grahmatas. — 10. Oktoberî beedriba iſrihkoja jautribas wakaru ar deiju, kura atlikums nolemts preekſch jaunu grahmatu paſtelleſchanas. Tikai par ſchehlumu, ka atlikuma nebija nekahda; jo tika eenemts tikai 1 rubl. 10 kap. Iſrahdijahs, ka apmekletajus attureja neweenprahtiba iſrihkotaju ſtarpâ. Kahds beedrs.

Wehl iſ Nowgorodas. Jaun-apſtiprinatais baptiſtu wezbrahlis J. Germanſons uſſahzis ſawas darîſchanas. 16. Oktoberî winſch Nikolajewſkâ eeradees un — kâ man ſinots — uſnehmis tizibâ 8 iſflehgtus un 1 pahrkruſtijis. Kà dſird, tad Germanſons aprahdot, ka ſkolas ſinibas ari baptiſteem newarot buht par ſamaitaſchanu, kà lihdſſchinigee Arajuma baptiſti to leezinaja, un baptiſti ar zittizibneekeem drihkſtot, kur waijadſigs, ſatiktees. Tagad jau kahds baptiſts, J. Tr., peedalijees Nikolajewſkas grahmatu laſiſchanas beedribai. G.

Widſeme.

No Rihgas. Pamata akmeṇa likſchana Lutera baſnizai Torṇakalṇâ. Treſchdeen, 19. Oktoberî, kà Reformazijas-ſwehtkôs, tika ſemê dehſtihts dihglis, no kura zeram ſagaidiht ſwehtibas pilnus augłus. Pamata akmeṇa likſchana Lutera baſnizai notika. Muhſu laſitajeem wehl buhs atminams, ka nauda preekſch baſnizas buhwes tika ſalaſita zaur wiſpahrigu kolekti; bagati un nebagati, augſti un ſemi, katrs iſ pilnas ſirds paſneedſa ſawu artawinu. Pirmais uſſkubinajums uſ baſnizas buhwi un pirmâ dahwana preekſch tam nahza no mahzitaja Stolla kga, kas ſchim noluhkam par labu 1881. gadâ noguldija 100 rublu. 1883. gadâ, kà Lutera 300 gadu jubilejâ, tika par peeminu pee muhſu baſnizas reformatora eeſahkta pirmâ kolekte, un Deewa ſwehtiba bija ar ſcho ſahkumu. Sem muhſu augſtâ Kunga un Keiſara apſardſibas notika minetâ treſchdeenâ pamata akmeṇa likſchana.

Swehtki tika atklahti ar koralu: „Deews Kungs ir muhſu ſtipra pils", ar muſikas pawadiſchanu no „Hyon" beedribas. Pehz tam rahtskungs Baums apſweizinaja leelâ ſkaitâ ſanahkuſchos ſwehtku dalibneekus ſirſnigeem wahrdeem un luhdſa ſuperintendentam Gaehtgens'a kgam, nu Deewam dot godu. No ſirds pluhſtoſchôs un pee ſirds eijoſchôs wahrdôs ſuperintendenta kungs mineja ſcho ſwehtku ſwaru un noſihmi, par pamatu ſawai runai nemdams tos wahrdus: „Ta ir ta deena, ko tas Kungs darijis, — lai tad mehs pahr to preezajamees un eſam tajâ lihgſmi!" — Schihs deenas iſdoſchanahs tikai ſtahweja pee Deewa, un ſem muhſu augſtahs Keiſara Majeſtetes Alekſandera III. waldiſchanas mehs ſcho deenu ſwehtijam. — Pehz tam Mahrtiṇa baſnizas mahzitajs Kaehlbrandta kgs runaja Latweeſchu walodâ un norahdija uſ to, ka katra ſirds, pee ſchihs deenas domadama, pildahs ar preeku un pateizibu pret Deewu. — Pehz ſchihs runas rahtskungs Baums, kà buhwkomiſijas lozeklis, iſſazija ſchihs pateizibu muhſu augſtajam Semes-Waldineekam, Wina Majeſtetei Keiſaram Alekſanderam III., pilſehtas waldei, kas dahwinajuſi baſnizas grunti, un wiſeem tizibas brahleem, kas dahwanas dewuſchi un dahwanas laſijuſchi. Pehz tam, kad rahtskungs Baums bija iſlaſijis dibinaſchanas rakſtu, un ſchis rakſts bija eelikts alwas lahditê, pamata akmenis tika nolaiſts un eemuhrehts, ar ahmaru peeſitot un paraſtos wahrdus runajot, pee kam pilſehtas wezakais A. Kroegera kgs iſdarija pirmos ahmara ſiteenus. Kamehr lahdite ar dibinaſchanas rakſtu tika aiſneedeta, augſcham minetais mahzitajs, Stolla tehws, runaja ſirſnigus wahrdus Latweeſchu walodâ uſ ſanahkuſcheem.

Ar koralu: „Lai Deewu wiſi lihdſ", beidſahs ſirdi aiſgrahboſchais ſwehtku brihdis. Dſila aiſgrahbtiba bija pahrnehmuſi leelo lauſchu pulku, un gan katrs, preeku un pateizibu ſawâ ſirdî ſajuſdams pret Deewu, aiſgahja uſ mahjahm.

Lai jaunà Lutera baſniza tahm ſirdihm, kas gruhti peemekletas un apſpeeſtas, paſneegtu apmeerinaſchanu un eepreezinaſchanu, un lai winas pulkſteni ſwanidami eeſwanitu ſirdihm meeru un eepreezinaſchanu!

Waram zereht, ka jaunà baſniza tiks gatawa nahkoſchâ 1889. gada rudenî. „M. W."

Widſemes landtags ar leelu balſu wairakumu iſgahjuſcho nedel' noſpreeda ſlehgt Wihlandas un Birkanruhes (Behrſaines) gimnaſijas. — Tamdehl ka lihdſſchinigais generalſuperintendents Girgenſohns, ſlimibas dehl, atkahpees no ſawa augſtâ amata, Widſemes landtags eewehleja par wina pehznahzeju Jaun-Peebalgas mahzitaju E. Kaehlbrandtu. Kà otrais kandidats wal.ibai tika ſtahdihts preekſchâ mahzitajs Holmanis.

Atkahpees. Sawâ 238. nummurâ „Deenas Lapa" dara ſinamu, ka winas lihdſſchinigâ redaktora F. Bergmana kga weetâ eeſtahjees zits, proti P. Stutſchkas kgs. Apſolidama, ka „jaunà redakzija ſtrahdahs ſolidariſki ar lihdſſchinigo" un „ſtaigahs pa lihdſſchinigo zeku", lapa iſſakahs, ka wina domajot, ka par tahdu mainu redakzijâ „laſitaji nebuhs tik loti pahrſteigti". — Waj „Deenas Lapas" laſitaji pahrſteigti, to neſinam, turpreti gan ſinam, ka muhſu un zitu laikrakſtu laſitaji ne buht naw pahrſteigti. Jo jau preekſch kahdahm nedelahm teem tika ſinots, ka „Deenas Lapas" ihpaſchneeki iſmeklejuſchees zitu redakziju; jo ka rati jau lihdſ aſihm nogrimuſchi purwâ, tas wiſeem paſihſtama leeta. Tamdehl pawiſam dihwaina leeta, ka jaunà redakzija apſolahs ſtrahdaht tanî paſchâ garâ un ſtaigaht pa to paſchu zeku, kà lihdſſchinigâ. Jo kapehz tad waijadſeja zitas redakzijas? Tad jau ari peetika ar wezo. Ne wis papihra jeb ahrigâ iſſkata, bet tikai gara dehl minetais laikrakſts naw atradis uſtizibu pee Latweeſchu tautas. — „Baltijas Wehſtneſis", ſcho ſinu atſtahſtidams, peeſprauſch ſchahdus wahrdus: „Teeſcham newaram ne iſteikt noſchehloſchanu, ka muhſu beedrene arweenu wehl naw nahkuſi pee atſihſchanas, ka winai daſchâ ſinâ gan waijadſetu iſturetees zitadaki, nekâ lihdſ ſchim." — Deenu pehz tam „Deenas Lapas" lihdſſchinigâ redakzija atwadijahs no ſaweem laſitajeem garakâ rakſtâ, ſawus nopelnus un panahkumus pati uſſlawedama. Pahr ſcho rakſtu „Baltijas Wehſtneſis" ſpreeſch ſchahdi: „Deenas Lapas lihdſſchinigais redaktors Fr. Bergmana kgs, atſtahdams minetahs lapas wadiſchanu, turejis par waijadſigu, faziht kahdus wahrdus pahr redakzijas darbibu aiſtezejuſcho diwu gadu laikâ. Tê bija jagaida, dabuht dſirdeht ko pahr wina ſewiſchkeem nopelneem pee wina waditahs awiſes, waj wismaſakais kahdu aiſbildinaſchanos, kamdehl neka naw panahzis; bet ta weetâ, par brihnumu, mehs dabujam laſiht tikai pahr to, ko winſch laba paſtrahdajis pee — Balt. Wehſtneſcha." — Tahlak „Balt. Wehſtneſis" atſtahſta „Deenas Lapas" teizeenus, ka wina pirmejo zaur konkurenzi peeſpeeduſi, ſawu formatu paleelinaht un wairak kuſtetees, un tad ſawu pahrſpreedumu turpina ſchahdi: „Neweens neleegs, ka konkurenzei ir fazenſibas ſpehks. Bet kahds nopelns tad „Deenas Lapai" pee tam? — Konkurenzi dara jau ikkatrs Schihds, — waj tamdehl winſch ar to lepojees. Mehs domajam, „Deenas Lapa" ir iſdota ar pelnas nodomu, kà to ari winas akzionareem apſolitâ leelâ diwidende apleezina, bet ne wis dehl pamudinaſchanas, lai Balt. Wehſtneſis taptu leelaks un pilnigaks. Pee tam tomehr ari derehs peeſihmeht, ka „Balt. Wehſtneſis" ſawâ muhſchâ jau peezas reiſas paleelinajis formatu." „Deenas Lapas" ſtahſti, ka „neweens lihdſeklis nepalizis ne-eewehrots, zaur ko jaunajam beedrim wareja kaiteht: gan beedinaja publiku no apſtelleſchanas, gan uſteepa iſdewejeem un pabalſtitajeem nekreetnus mehrkus, gan atkal ahkſtijahs gar jaunà laikrakſta redaktora perſonu", — ſchee ſtahſti, kureem truhkſtot peerahdijumu, eſot „tihſchi meli". „Tà," — tà Baltijas Wehſtneſis ſaka, — „Fr. Bergmana kgs, to nu Juhs eſat paſtrahdajuſchi pee Baltijas Wehſtneſcha! Labi. Bet kamdehl tik kaunigi un neteizat ari to, ko Juhs pee „Deenas Lapas", kà winas redaktors, paſtrahdajuſchi. Mehs nahkſim Jums kaunigam palihgâ: Wiſpahrigi tahdus paſchus rakſtus un mahzibas ſneegdama, kà wiſi ziti Latweeſchu laikrakſti, Juhſu lapa iſpelnijahs to godu, ka ir eeweduſi rupjaku toni Latweeſchu preſes ſawſtarpigâ ſatikſmê, un paſtahwigi mehginajuſi ſkahdeht Rihgas Latw. beedribas darbibai un uſtizibai zaur winas panahkumu un winas daſchadu eeſtahſchu rihkojumu **negodigu nokengaſchanu.** Schi nopelna apſinu Jums Juhſu nahkamâ dſihwes gaitâ neweens newarehs laupiht. — Wiſs ſchis bija ari tas eemeſls, kamdehl mehs noſchehlojam, ka jaunais Deenas Lapas redaktors nodomajis ſtaigaht lihdſſchinigâ redaktora pehdâs." — Tà ſpreeſch „Baltijas Wehſtneſis" pahr „Deenas Lapu".

No Jaun-Gulbenes. Scheijenes faimneekam R. Baltauſim klehts uſlauſta nakti uſ 11. Oktoberi, un iſſagti kahdi 11 ſpanni ſweeſta un drehbes, kas iſnemtas iſ klehti atrodoſchâ ſkapja. — Rodahs wehl ſcheijenes apkahrtnê lautini, kas ſchahdâ waj tahdâ likſtâ brauz pee „Leeſeres guletajas", gudribu praſiht. Noſchehlojami zilwezini! Tik pat noſchehlojami, kà ta wahrgule! —D.—

Kurſeme.

No Jelgawas. 15. Oktoberî notika pilſehtas magiſtratâ pirmâ birgermeiſtera wehleſchana, nomiruſchâ birgermeiſtera J. Schmida weetâ. Par birgermeiſteri tika weenbalſigi iſwehlehts pilſehtas ſekreteeris Th. Engelmana kgs.

Laikrakſts „Tehwija", kas pagahjuſchôs gadôs trihs reiſ ſahka iſnahkt, bet katru reiſ drihſ eeſnaudahs, pehdejâ gadâ tikai 2 waj 3 nummurus iſlaiſdams, tagad nu, zetorto reiſ atdſihwinajees, mehginaſchot atkal no jauna eeſtahtees ſadſihwes witnôs.

Uſbruzeens deenas laikâ. 19. Oktoberî Bramberges Leel-Ahſchkeneeku ſaimneekam, ap pulkſten 2eem pehz puſdeenas no Jelgawas brauzot pa Jelgawas-Dobeles leelzeku, tà ſauktâs „Sildedſchu preedês", kuras atrodahs 9 werſtes no Jelgawas, ſaſtapuſchi 2 wihri, weens gabalinu eepreekſch un otrs ſchim nopakalus. Tiklihdſ kà brauzejs nahzis ſcheem widû, tê pirmais aiſſtahjees zelâ un apſauzis ſirgu, un otrais no muguras itin weikli atkal uſbruzis brauzejam, ſiſdams tam ar kahdu zeetu eerozi par galwu, tà ka ſchis palizis beſ famanas. Abi laupitaji nu ſcho brihdi iſleetajuſchi un faſiſtajam ſaimneekam no kabatas iſrahwuſchi maku ar wairak nekâ 40 rubleem naudas, beſ tam wehl prezes un zitas eepirktahs leetas no rateem iſkrahmedami, kur tad abi mudigi eeſkrehjuſchi meſchâ. — Tê nu redſam iſ ſchi notikuma, ka pat deenas laikâ wairs ne ſtiprs zilweks nedrihkſt ſcho zela gabalu pa „Sildedſchu preedehm" weenigs braukt, eekams ſenaki tur gan tahdus darbus daſchu reiſ dſirdeja pa nowakarehm, pagaiſmahm un nakts laikâ noteekam. — Wehl japeemin, ka ſchim ſaimneekam tas ir pateeſi nelaimigs zelſch; jo preekſch 3 gadeem tas turpat tika no pehrkona ſatreekts, tà ka peeſteiguſcheem palihgeem tik-ko iſdewahs, winu no gihbona uſmodinaht. —ns.

No Frank-Seſawas. 12. Oktoberî kahds jauns, nepaſihſtams wihreetis, gribedams zaur paſchnahwibu galu padaritees, bija atnahzis uſ Langerwaldes meſchu un ar rewolwera ſchahweenu ſmagi ſahnôs eewainojees. Paſchnahwneeks wehl tika pee laika uſeets un noweſts uſ Jelgawas diakoniſu namu, kur tas atrodahs ahrſteſchanâ. Dſihwiba zaur eewainojumu neſtahwot breeſmâs; eſot zerams, ka leelâ wahts ar laiku tikſchot iſahrſteta. Paſchnahwibas eemeſls, kà dſirdams, bijuſi nelaimiga mihleſtiba. —r—

No Schwitenes. Laiki, lihdſigi tagadejeem, kurôs tik beeſchas un pahrdroſchas, gan praſtas, gan atkal leeliſkas, eelauſchanahs ſahdſibas teek iſdaritas, ja, tà ſakot, gandrihſ „azis no peeres rauj ahrâ", nebija wehl peedſihwoti. Garnadſchi tagad maſak nodarbojahs ar maſeenesigahm ſahdſibahm, bet ſahk ſawas naudas- un ſweſchas mantas kahrigahs azis greeſt uſ turigu ſaimneeku, muiſchu, krogu un pagaſtu lahſchu aplaupiſchanu, it pareiſi prahtodami, ka pee teem arweenu ſkaidra nauda rodahs. Ka tagadnê wairs newar palaiſtees uſ „ne-uſmuhkejamahm" droſchibas atſlehgahm, ir jau daudſkahrt peedſihwots un peerahdihts, jo ari tahdas ſagli it weegli prot attaiſiht, un tapat ari „pret uguni un ſagleem droſchee" dſelſcha naudas-ſkapji ſcho noſaukumu wairs neſpehj iſpelnitees, jo ari tahdus, ja naw eeſpehjams, uſ weetas tos atlauſt waj ſadauſiht, aiſwed projam, kas ari ſchogad, nakti uſ 23. Septemberi, pee Sodu pagaſta namâ notikuſchahs eelauſchanahs warbuht beſ ſchaubiſchanahs buhtu notizis, ja tik zaur pagaſta wezakâ J. Krauſtes kga ruhpigu gahdibu, garnadſcheem warbuht neſinot, ſkapis nebuhtu ar dſelſs ſteeneem pee ſeenas tizis peekalts. Daudſ un daſchadi lihdſekli teek un ir jau tikuſchi leetati par droſchibu pret ſcho negantneeku uſbrukumeem, un tomehr wiſi iſrahdijuſchees waj nu par pawiſam nederigeem, waj atkal par nepeeteekoſcheem. Nelihdſ ne dſelſs ſteeni, ne ſkruhwes, — tahdi teek it weegli attaiſiti. Weenigais, zik nezik droſchais aiſſargaſchanas lihdſeklis ir uſtizigi un modrigi nakts-waktneeki, ja tahdeem par peepalihdſibu ſehts-widû, kà jau daudſâs weetâs tas atrodahs, laternis uſrihkots, kas nakti teek aiſdedſinahts un gaiſchumu iſplata. Ari Schwiteneeſcheem ir ſaws dſelſcha naudas-ſkapis, kurâ teek uſglabati wiſi pagaſta waldes un teeſas naudas papihri, kà ari ſkaidrâ nauda. Pagaſta nama teeſas gala telpahm gan ir no eekſchenes aiſſlehgejami, ar dſelſs klambareem aiſtaiſami logu ſlehgi, — bet tas tomehr preekſch tagadnes naw nekahds aiſſargaſchanas lihdſeklis, un wiſu wairak jau tamdehl ween nê, ka preekſchnama ahr- un eekſchdurwihm naw atſlehgas un uſgaidamahs iſtabas logeem naw ſlehgu, ne ari tanîs telpâs ir ziti kahdi aiſſardſibas lihdſekli. Skrihweris gan dſihwo teeſas telpu blakus-kambarî, — bet tas daudſreiſ lihdſ ar ſawu palihgu nedelu no weetas, tiklab nakti, kà deenâ, naw mahjâs atrodams, un beſ teem tanî galâ neweens wairak nedſihwo, kamdehl ari ſchini ſinâ naw ne maſakahs droſchibas. To eewehrojot, deretu Schwitenes, wiſadâ zitâ ſinâ tik uſzihtigam un ſtingram pagaſta waldneekam jeb wezakajam ruhpetees par peenahzigeem droſchibas lihdſekleem, ja ne zitadi, tad lihdſigi Sodu pagaſtâ jau eerihkoteem; jo eepreekſcheja apdomiba ir wiſas gudribas awots. —?

No Wez-Auzes. 11. Oktobera rihtâ kahds nepaſihſtams wihreetis tizis uſ Jelgawas-Moſcheiku dſelſszeła ſtarp 99. un 98. werſti no lokomotiwes loti ſmagi eewainots. Nelaimigajam tikuſi drihſumâ palihdſiba paſneegta. Zaur ko un kà tas warejis no lokomotiwes tikt eewainots, wehl naw lihdſ ſchim iſdibinahts. J.

No Jaunjelgawas aprinka, 18. Oktoberî. Septembera mehneſi bija pa leelakai daļai ſaules gaiſs, turpretim Oktobera mehneſcha pirmajâ puſê wairak leetains laiks un ſlapdrankis. Seemas paſludinatajs — pirmais ſneegs — parahdijahs nakti uſ 5. Oktoberî. Kartufeleem ir ſchogad maſ apakſchâ, un no teem paſcheem, kas ſtiprâ un leijas ſemê auguſchi, ir daudſ eetruhdejuſchi. Meeſchi, wiſpahrigi ſakot, ir wahji auguſchi, bet kukot birſt apmeerinajoſchi. Auſas ir wideji auguſchas un iſdod peeteekoſchu raſchojumu. Linſehklahm ſchinî gadâ ir laba raſcha, un, ſauſâ Septembera dehl, tahs ſahrdôs nedabuja peleht. — Melnos ſtraſdus wareja wehl 4. Oktoberî dſirdeht, ſawas dſeeſminas uſdſeedam. M. A. — L.

Riterſchaftes Grentſchu Behrſu krogâ, ne tahlu no Irlawas ſeminara, uſlauſtas kalpu klehtis un no turenes iſnemts kalpeem daudſ mantas. — 30. Septemberî riterſchaftes Kuhku Sprungu mahjâs uſlauſtas kalpu klehtis un iſſagta kalpeem winu manta. — Degolas Krupiſchu mahjâs iſſagtas 6 aitas. — Plahnu muiſchas zepleneekam Tſchigani, ſtalla pamatu iſlauſdami, panehmuſchi 4 aitas. Bet pa pehdahm duhſchigi pakal dſenotees, tos ſakehruſchi pee Sahtu kroga. Aitas bijuſchas jau nokautas; tamdehl Tſchiganeem bijis par tahm jaſamakſâ 30 rublu. Gan dahrga gala, — laikam buhs ari gahrda bijuſi.

Tumes Apschu kroga tuwumâ, ne wisai tahlu no Tukuma, slepkawibas darbs padarihts. Kahds kalps no Krona Prawinu Bahlinu mahjahm aisbrauzis 22. Septemberî ar kahdeem puhreem labibas uf Tukumu. Daschu puhru pahrdewis, bet 2 maisus sudmalâs samalis, tas tos wedis uf mahjahm. Brauzot mahjâs, winsch eegahjis Apschu krogâ, kur tas satizees ar Tukuma apgabalâ labi pasihstamu krahpneeku un sagli, Brikmani wahrdâ. Ar to kopâ dserdams, winsch wairak par pusotra rubka patehrejis, tà ka tam tik wehl weens rublis atlizees. Brikmanis luhdsis, lai to kahdu gabalu pawedot. Tà tad abi eesehduschees ratôs un aisbraukuschi. Seewina gaida wihru pahrbrauzam, bet to newar sagaidiht. Ari otrâ deenâ (peektdeenâ) wihrs wehl nepahrbrauz. Wina sirgu un ratus atron gani kruhmôs, un 24. Septemberî (sestdeenâ) wina miltu maisus zitâ weetâ kruhmôs. Nu seewina noprot, ka wairs lahga naw. Tukuma polizejas pristaws pawehl 3 apkahrtejeem pagasteem, pasuduscho kalpu meklehť. To tad atraduschi 25. Septemberî ne tahlu no miltu maiseem kahdâ beesumâ ar sadausitu gihmi. To ween domà, ka slepkawibas darbu buhschot padarijis Br. Bet ja winsch buhtu tas wainigais, tad pahr to wiseem leels brihnums, kapehz winsch to darijis; jo to tak tas labi sinajis, ka kalpinam naw bijis wairak naudas klaht, kà tikai 1 rublis. Br. tagad sakerts un nodots teesahm.

No Semites. 12. Septemberî, ap pulksten tschetreem no rihta, nodedsa muhsu dsimtkungam lauka schkuhnis, pilns ar labibu, tà ka lihdſ 300 puhreem rudsu sadedsa. Par Deewa laimi, ka leelà wehtra uguni dsina uf to pusi, kur nekahdu skahdi newareja dariht. Degoschi schkindeli krita sudmalu dihki, kas no uguns-grehka weetas bija gandrihſ kahdu wersti tahlumâ. Kad preeksch gandrihſ 2 gadeem muhsu dsimtkungam labibas schkuhni nodedsinaja, tad winsch lika apdroschinaht wisas ehkas, un tàpat ari labibu schkuhnôs un rijâs. Tà tad ari schis nodedsinatais schkuhnis bija apdroschinahts par 1500 rubleem Kursemes sawstarpigâ uguns-beedribâ. Bet tomehr ihpaschneekam sirds noskumst, ka winam sawâs wezuma deenâs tahdas neleetibas japeedsihwo. — Pahris nedelu wehlaku tam sadausija no gipsa isleetu lapsu un stirnu, kas it tuwu pee wina pils bija dahrsâ noliktas par gresnumu. Besgoschi — laikam kahdi kroga brahlischi — tahs bija sapostijuschi un eesweeduschi bedrê un sudmalu dihki. Drihſ pehz tam tika no putnu stalla issagtas 5 barotas sosis, 3 pihles un daschas wistas. Saglis sastapis moderneeku un tam waizajis, kur zelsch eet uf Kogulteem. Tai paschâ deenâ bija Kogulôs tirgus, kur daudſ sosu sawed preeksch pahrdoschanas.

Kandawas Widus krogâ kahdam bruhscha sellim, tur par nakti pahrgulot, esot issagti 800 rubli naudas.

Galtenes muischâ, kahdas pahri juhdses no Kandawas, issagti 2. Oktobera naktî peezi schkimeli no stalla. Sagli bija panehmuschi no lauka arkla lemesi, ar to uslausdami tahs durwis, pa kuxahm sirgu mehslus met ahrâ. Kahds no Semites meschafargeem, tai paschâ deenâ pa Semites meschu staigadams un mekledams irbes schaut, usgahjis beesumôs 2 sweschus zilwekus, ratôs gulam. Meschafargs mudigi aisskrehjis uf klahtakajahm mahjahm, lai nahk palihgâ saglus sakert. Bet kehreji, lai gan dascheem bijuschas slintes, naw wis bijuschi deewsgan droschi un isweizigi. Pakal dsenotees, sagli drihſ eemukuschi beesâ meschâ. Ratôs atrasti rihki, schiras, apauschi un 9 muhkiseri, — gan leeli, gan masi. 2 muhkiseri preeksch dselſs pineklu atmuhkeschanas bija itin sposchi un nodilushi, kas ir skaidra peerahdischana, ka ar scheem eerotscheem bija daudſ strahdajuschi. Noschehlojam ľoti, ka sagli schinî reisâ sawam nopelnitam sodam isbehguschi. — —

No Kuldigas. Par scheijenes pilsehtas galwas weetneeku gubernators apstiprinajis oberhofteesas adwokatu Arminu Adolphi.

No Kuldigas aprinka raksta „Gold. Anzeigerim", ka 30. Septemberî pee Irgenes draudses peederigais semneeks K., zelâ no Kuldigas uf Irgeni, tizis no slepkawahm pahrsteigts, kas tam ar rungahm tà par galwu sakrahwuschi, ka nabaga semneezinsch otrâ deena islaidis sawu garu. — Iſ ta pascha aprinka sino pahr kahdu leelaku sirgu sahdsibu, un proti, ka nakti uf 27. Septemberi Skrundas saimneekam Blumbergim no ganibahm nosagti wisi 4 sirgi uf reisu. Skahdi par sagtajeem sirgeem minetais saimneeks rehkinot uf 300 rubleem.

No Wadakstes. Kahdâs scheijenes mahjâs notizis ne sen schahds behdigs atgadijums: Kahds semneeka dehls nobrauzis darischanâs uf Rihgu. Tur tas eepasinees ar kahdu sawas tautas jaunkundsi, kas ari pratusi, starp zitu, pahrleekam weikli treekt un jauki dseedaht, un tà tad to tik karsti eespeedis sawâ sirdi, ka tuhlit apnehmees, to drihsumâ pahrwest par sawu mihto lihgawinu. Pee tam tas scho dailo jaunkundsi ari usluhdsis, lai ta tam brauktu lihdsa, pee wina wezakeem pazeemotees, sazidams, ka tas teem tad sawu sirdsleetu lihdſ ar scho stahdischot preekschâ. Kà runahts, tà darihts. Jaunawa ari paklausijusi sawam mihlakajam un pahrbraukusi tam lihdsa uf mahjahm. Mahjâs jauneklis to stahdijis preekschâ saweem wezakeem un ziteem radeem kà sawu lihgawinu, un ta atradusi pee wiseem, tà wezakeem, kà radeem, labu patikschanu, tà ka schee jauneklim atwehlejuschi, to prezeht. Wiss jau tizis sagatawots uf kahsahm; bet beidsamajâ brihdî bruhtes mahte sawai meitinai zeeschi aisleegusi, nemahzitu semneeka dehlu prezeht. Pehz kahdahm deenahm wezaki atraduschi sawu nelaimigo dehlu uf lauka noschahwuschos. Iſ atstahtahm wehstulehm bijis redsams, ka tas to padarijees dehť nelaimigas mihlestibas. —l—

No Leepajas. 14. Oktoberî tika rahtuscha sahlê 30 leelahs gildas lozekli zaur mahzitaju Wendta kgu apswehrinati. Sapulzejuscheem bija jaspreesch, waj pee Leepajas strahdneeku oklada peerakstitais Otto Hermanis, saukts Urbanowitschs, kuxsch, trihskahrtigas eelauschanahs dehť, uf trim gadeem arestantu komponijâ bija noteesahts, draudsê atkal buhtu usnemams, waj nè. Tapa weenbalsigi nospreests, Hermani, kuxsch schim brihscham Arkangelâ zeetumâ, waldibai atdot, lai ta daritu ar winu, kà pati wehlahs. — 14. Okoberî tika Behrenda twaika sudmalâs kahdam jaunam zilwekam roka starp maschinas rukeem eewilkta, bet par leelu laimi tikai weens pirksts salausihts. — 18. Oktoberî Schneidera kga spihkerî atgadijahs schahds breesmigs nelaimes notikums: Minetâ deenâ tika no spihkera augschejahs tahschas linsehklas laistas apakschejâ. Tè strahdneeks Klawsons gribeja mehginaht, waj waretu uf pluhstoschahm linsehklahm nostahweht, bes ka eegrimtu. Klawsons nostahjahs uf linsehklahm teescham wirs luhkas, zaur kuru linsehklas uf apakschu pluhda; azumirkli tas sahka grimt un tezedamahs sehklas to norahwa lihdsa apakschejâ ruhmê, kur tas tika dsihws aprakts. Tika gan nu sasaukti strahdneeki, un tee lihdſ 3000 pudu linsehklu islaida uf eelas, kamehr noslahpuscho atrada, — bet to atdsihwinaht, wairs nelaimejahs, kaut gan peesteidsees ahrsts gar to wairak nekà stundas laiku nodarbojahs. Klawsons bija wehl jauneklis, tikai gadus 17 wezs, un tam bija ar tahdu breesmigu nahwi ja-aiseet. — Naktî no 18. uf 19. Oktoberi atgadijahs tirgonim R. Müllera kgam schahda nelaime: Wehlu naktî mahjâs pahrnahzis, tas aisdeg swezi, eepihpè zigaru un tad leekahs gultâ. Noguris buhdams, tam saldais meedsinsch jo drihsi usmahzahs, bes ka buhtu zigaru nolizis pee malas un swezi isdsehsis. Pehz brihtina tam zigars iſ mutes nokriht uf kruhtihm un tahs swilina; pa meegeem tas tadschu buhs sahpes sajutis un sahzis ar rokahm twahrstiht, — tè apkriht wehl degoschâ sweze un to stipri sadedsina, kamehr tas usmodees. Deguma wahtis esot leelas un ari wahrigas. — 18. Oktoberî atweda uf slimneeku namu — iſ Lihgutes — kalpu Juri Stegmani, kam kukamâ maschinâ labâ roka bija eerauta un salausta. — To paschu deenu noweda uf slimneeku namu — iſ dselszeka fabrikas — strahdneeku Frizi Kleestu, kam weena schkeene bija uf kahjas usskritusi un to gruhti eewainojusi. M.

Leepajâ dibinata jauna moderneezibas sabeedriba. Kalnamuischas dsimtkungs, barons v. Medems, un Kasdangas dsimtkungs, barons v. Manteuffels, ir schihs beedribas pirmee dibinataji. Bet ari ziti muischneeki no Aisputes aprinka eestahjuschees schinî beedribâ. Beedriba grib apgahdaht Leepaju ar peenu, sweestu un feereem. Peenu uspirks gan no leelgruntneekeem, gan ari no masgruntneekeem Aisputes aprinki. — —

Jelgawas notikumi.

Deewakalposchanas Annas basnizâ no 26. Oktobera lihdſ 2. Nowemberim. 19. Swehtdeenâ pehz Wasaras-swehtku atswehtes, 30. Oktoberî. 1) Lauku draudsê: deewakalposchana pulkst. 9ôs no rihta; spred. mahz. Conradi. 2) Pilsehtas Latweeschu draudsê: deewgaldneeki pulkst. 7ôs no rihta; mahz. Grafs. Deewakalposchana pulkst. 2ôs pehz pusdeenas; spred. mahz. Grafs. — Lauku draudsê ussaukti: Janis Schmidt ar Lawisi Bergmann; Juris Ritenis, saukts Rihtenis, ar Annu Pihlar; Ansis Wichmann ar Lawisi Engur; Dahwus Gutmann ar Annu Major; Frizis Akermann ar Trihni Kuhlberg. Lauku draudsê mirušchi: Schano Duhmin, 6 m. 3 d. w.; Trihne Burtmann, 5 g. w. — Pilsehtas draudsê ussaukti: Mikelis Stumbris ar Minnu Ruschkis; Martin Kraflowsky ar Minnu Tokkel; Kapitan Lapschin ar Annu Irdeneek; Longin Kolkoff ar Annu Kruhmin. Pilsehtas draudsê mirušchi: Mikel Geetz, 52 g. w.; Dorothea Lina Jenschewitz, 4½ g. w.; Anna Uhland, 2 n. w.; Kristjahn Masur, 59 g. w.; Janis Gibots, 68 g. w.

Uguns-grehks. Swehtdeen, 16. Oktobera wakarâ, nejauschi muhs isbeedeja gaischas uguns-grehka leesmas. Uguns bija iszehlusees Bereflawska un beedra apteekneeku pretschu spihkerî, Katoľu un Annas eelas stuhrî, Konstantina Fadejewa namâ. Zaur spihkerî atrodoschos eľľu, benzinu, kolofonijumu un Haases feenu, lihdſ 70 birkawahm, kà ari tuwumâ esoscho regimentes basnizu un zitahm koka ehkahm, uguns-grehks wareja jo breesmigi isplatitees. Uguns-dsehsejeem atbrauzot, apteekneeku pretschu spihkeris jau stahweja pilnâs leesmâs, kas arweenu jo wairak isplatijahs; bet uguns tika drihsumâ no diwahm leelahm uhdens struhklehm apschlahkta, un ar to jau domaja, ka nu benzina eksplosiju nowehrsischot, — bet domas bija weltigas. Eksplosija tomehr notika, un uguns leesmas tika lihdſ 4 asis augstu un tahlu wisapkahrt isswaiditas, kas uguns-dsehsejeem padarija ľoti gruhtu darbu. Pa tahm starpahm ari bija sahzis degt spihkera augschtahschâ esoschais seens un daschi ziti sihki krahmji un maschinas, kà ari pascha spihkera jumts. Tomehr uguns-dsehsejeem laimejahs, pehz leeleem puhlineem uguni pahrwareht un pulksten 7ôs no rihta pawisam apdsehst. Wisas uf Fadejewa grunts esoschahs ehkas, kà ari apteekneeku prezes bija apdroschinatas par 21 tuhkst. rubľu, no kam apdegušchais spihkeris ween bija par 2000 rubleem apdroschinahts. Spihkera apdegschanas skahde sneedsahs pee 1000 rubleem, un par sabojatahm prezehm skahde istaisa 2—3000 rubľu. Leela skahde notikusi Haases kgam, kura seens nebija apdroschinahts.

Paschnahwiba. 12. Oktoberî, pulksten 6ôs wakarâ, noschahwahs ar rewolweri sawâ istabâ, Leelajâ eelâ, tà sauktajâ Peises kasarmâ, 16. reserwas batakona 4. rotas artelschtschiks Grigors Kuschmenskis, 24 gadu wezs. Deenu pehz tam nelaikis tika no saweem beedreem pawadihts uf pehdejo dusu. Paschnahwibas zehlonis nesinams.

Islikts behrns. 10. Oktoberî, ap pulksten 8eem wakarâ, tika atrasts Salajâ eelâ, Haases nama preekschnamâ, nolikts, 3 nedelas wezs behrns, wihreeschu kahrtas. Kahda minetà nama augschtahschas eemihtneeze, iſ istabas isnahkusi, bija nejauschi isdsirdusi preekschnamâ pee durwihm smalku behrna balsinu, un klaht peegahjusi, ta to atradusi drahnâs eetihtu, ar weenkahrschu, masu papihra gabalinu uf kruhtihm peespraustu, kur pa latwisku ar sihmuli bijis usrakstihts: „Wehl naw kristihts". Atrastais behrninsch tika pasinots polizejai, kas to nodewa slimnizâ preeksch apkopschanas. Pehz neschehligahs behrna mahtes usmekleschanas sperti waijadsigee soli. Lihdſ ar to slimnizas pahrwalde usaizina godigus wezakus, kas wehletos maso puisiti par brihwu waj pret peemaksu nemt usaudsinaschanâ.

Sahdsiba. Aiswinu nedeľ tika Dobeles eelâ, Onkuľa namâ dsihwodamam B. no garpirksija daudſ mantibas issagts, kamehr pats ar seewu bija nogahjis pee darba. Saglis, istabâ eelihsdams, ar pakaľtaistu atslehgu bija atslehdsis kastes un kumodi un iſ tahm iskrahmejis drehbes, weschu, gultas drahnas un wehl daschas zitas leetas, wehrtibâ no wairak nekà 50 rubleem. Kahdas deenas wehlaku apsagtais eemihtneeks uf tirgus platscha bija pamanijis, ka kahda ne-ustizama seeweete mehginajusi, daschus winam sagtos drehbju gabalus wiltigajeem Schihdineem pahrdot. To redsedams, tas tuhlit lizis mentschigo seeweeti apzeetinaht un nowest uf polizeju, kur ta nemta pahrklauschinaschanâ un leeta nodota teesas ismekleschanâ.

Labprahtigee uguns-dsehsieji noswineja 23. Oktoberî sawus 24. dibinaschanas swehtkus. Schai deenâ ari tika isdaritas daschadas wehleschanas, kà presidenta, kaseera un zitas, pee kam ari schoreis tika par presidentu iswehlehts barons Bistrama kgs un par kaseeri Ulmana kgs. Par uguns-dsehsieju schefu jeb preekschneeku wehl paleek amatâ A. Kühna kgs. Pehz tam, pehzpusdeenâ, uguns-dsehsieji, uf tirgus platscha pretim rahtusim nostahjuschees, isdarija maneweri jeb ismehginaschanos uguns dsehschanâ, kà kahpschanâ, lehkschanâ u. t. j. pr., pee kam ari tika eesista uguns-dsehsieju karogâ 24. gada sudraba nagla, par peeminu, ka beedriba jau pastahw pilnus 24. gadus. Pehz tam tika uguns-dsehsieem isdaliti daschi goda medali jeb apsihmes, zik gadu katrs amatâ, proti par 20, 15, 10 un 5 gadeem. Tad ismehginaja jauno, otro twaika sprizes maschinu, ko tikai nule zaur labprahtigahm dahwanahm nopirka un kas maksajot kahdus 5000 rubľus. Jaunà twaika maschina gahsa uhdens struhkli ľoti augstu gaisâ un ismehginajums isdewahs waren labi. X.

Schi rudena jeb Oktobera sirgu tirgus bija ľoti maf apmeklehts, tiklab no pahrdewejeem, kà ari no pirzejeem. Stallôs bija tikai weenigi Schihdu sirgu andelmani eeweetojuschi tà ap 60 lihdſ 70 sirgu, un uf platscha atradahs ari tik wahrbuht drusku pahrak par simts sirgeem. Ihsti staltu sirgu pawisam truhka, gan tamdehť, ka Kreewu sirgu audsinataji tos nebija atweduschi. Nebija jau ari waijadsigs; jo scheepaschi, kas uf tirgus atradahs, netika wisi pahrdoti. Sestdeen, 22. Oktoberî, bija tirgus gandrihſ pawisam tukschs, tamdehť ka Schihdeem schabas. — Atkal sihme, ka Schihdi muhsu ikdeenischkâ sadsihwê spehlê swarigako lomu; jo kad kristito swehtdeenâ tirgus eekriht, tad tas ir pilnin pilns. Muhsu pilsehtas walde pat tik ľoti Schihdus eewehro, ka daschu reis, kad kahds leelaks tirgus eekriht pa Schihdu swehtdeenahm, to atzek uf zitahm deenahm, — bet muhsu nedekas swehtdeenâs Schihdi un kristitee andelejahs, ka skan ween, un proti ne ween pa bodehm, bet ari no rihteem uf tirgus platscheem. Kas netiz, tas lai pahrleezinajahs pats kaut kurâ swehtdeenâ, isnemot pahri stundinas, no pulksten 10eem lihdſ 12eem pusdeenâ. — Tschiganu tehwini schoreis gan, laikam aukstà wehja dehť, nebija uf tirgus platscha eeraduschees, bet itin paklusi sawus brahka sirgeľus, gar „Paula dihkmali" braukadami, wisai tirgus kahrtibai par spihti, isdewa waj ismainija, kopâ ar saweem draugeem pa glahsitei isdserdami turenes schenkôs, magaritschahm, lai andele labaki weizahs. ш

Apdroschinaschanahs. Tamdehť ka pehdejâ laikâ tik daudſ sahdsibu teek isdaritas un pat no basnizahm (Aisputes aprinkî par peem. 5 basnizahm) dahrgas leetas, kà sudraba lukturi u. t. t., issagtas, tad Jelgawas Wahzu Trijadibas basnizas walde likusi eetaisiht Rosenbrüka elektrisko droschibas swani, kuru nekadâ wihsê newar apklusinaht, un kas pehdejâ Jelgawas isstahdê dabujis god'algu.

Wisjaunakahs sinas.

Pehterburgâ, 23. Oktoberî. Keisara Majestetes schodeen brauza no Gatschinas uf Pehterburgu. Pilsehta karogeem puschkota. Bahnusî eeradahs augstakee eerehdni un daschadas deputazijas.

Wolskâ, 23. Oktoberî. Wolgas upê ledus stipri eet. Salsi 10 grahdu.

Wehstules un atbildes.

1. Sahles pret slapjo ehdi. Teekam luhgti, schahdu rakstu pahrscho kaiti nodrukaht: Preeksch wairak nekà trim gadeem lasiju „Latweeschu Awisês" pahr sahlehm, ko kahds labwehlis pret ahdas sasprehgajumu bija usšihmejis. Lai nu man gan tahda kaite nebija, bet wehl daudſ, daudſ leelaka, proti slupjà ehde jeb plehte, kura jau kahdus tschetrus gadus manim abas rokas apklahja, un lai gan es pa wisu to laiku no wairak daktereem daschadas sahles bruhkeju, — tad tomehr neweenam ne-isdewahs, scho slimibu isahrsteht. — Kad nu pahr minetahm sahlehm lasiju, tad negribeju ari tahs ne-ismehginatas atstaht, bet sataisiju, kà bija mahzihts, uhdeni ar medu un glizerin-eľľu (uf trihs tehjlarotehm uhdena weenu tehjkaroti medus un weenu tehjkaroti glizerina) un eerihweju wairak reisu pa deenu ar to sawas rokas, un jau pehz ihsa laika tahs palika saufas un sahka sadsiht. — Bet tapehz ka schi slimiba, kà dakteri saka, mehdſ pehz mehnescheem, ja pat pehz gadeem nahkt atpakaľ, tas es wehl arweenu katru wakaru ar schihm sahlehm sawas rokas eerihweju, lai waretu jo droschaki no tahs issargatees. Un ne tik ween, ka es pati ar schihm sahlehm isahrstejusees, bet esmu ari wehl daudſ ziteem ar tahm palihdsejusi. Ja ahtrumâ schihs sahles isleetà, kamehr waina wehl naw eewezejusees, tad peeteek ar pahrreisigu eerihweschanu. St—rg.

2. Teekam luhgti, schahdu wehstuli usnemt: Zeenijamais Heerwagena tehws! Muhsu laukskolu wirskomisija, Juhsu „Skolas maises pirmo dalu" Kursemes pagastu skolâs par lasamo grahmatu eewesdama, ir zaur to jo leelu godu Juhsu „Skolas maises pirmai dalai" parahdijusi. Kad nu „gods godam eet preti", tad warejaht gan ari Juhs zitus muhsu wirskomisijas wismasakos behrnus, proti Maleneeschus, pagodinaht ar to, ka Juhs tahdu pasazinu „Pahr septineem Maleneescheem", kà ari no 45. stahsta tos teikumus: „teiz gan, ka Maleneeschôs sihlneeki un raganas wehl rodotees", jau sen no „Skolas maises pirmahs dalas" buhtu ismetuschi, lai tas zitadi paidagogiskâ, religiskâ „Skolas maises pirmâ dalâ" tas teizamais kodols ween buhtu atlizis. Kad nu tas lihdſ schim wehl naw notizis, tad es Juhs it mihli luhdsu, pee jaunas drukas isdoschanas scho leetu — muhsu Maleneescheem par godu un Juhsu „Skolas maises pirmai dalai par swehtibu — it laipni eewehrot. Zeru, ka manu mihło luhgschanu paklausiseet!

Juhs zeenâ un godâ turedamais J. Reekstin.

3. A. Frstm.: Domas teizami smukas un labas, bet waloda pa daudſ grehko pret dseijas likumeem. Tamdehť newaram isleetaht.

4. —?—: Sinojumam pa maſ swara. Weenu stahstu usnemsim.

5. Rahjum.: } Dabujahm pehz redakzijas slehgschanas. Nahkoschâ
6. A. D.: } nummurâ.

7. B. J.: Kad jautajumi teesas leetâs neteek peesuhtiti, ihpaschâ papihrâ usrakstiti, kur nekas zits nestahw wirsû, tad tee paleek ne-eewehroti. Sinojumu lasiseet.

8. M. W—rg.: Aisrahdam Juhs uf Struschanas muischwaldes sludinajumu musu lapas 39. un 40. nummurâ. Ekspedizija.

Kluhda.

Isgahjuschâ nummurâ, sinojumâ no Matadahm, rakstitajam misejees. Tur naw jalasa „No Matadahm", bet „No Mahtawahm", un ne wis „Petru mahjâs", bet Disch-Petru mahjâs u. t. j. pr.

Labibas- un pretschu-tirgus.

Makfaja par:	Jelgawâ.			
1 puhru kweeschu	3 rubl.	30 kap.	lihdſ 3 rubl.	50 kap.
1 „ rudsu	1 „	40 „	„ 2 „	20 „
1 „ meeschu	1 „	60 „	„ 2 „	25 „
1 „ putraimu	3 „	— „	„ 3 „	20 „
1 „ ausu	— „	90 „	„ 1 „	— „
1 „ sirnu	2 „	— „	„ 3 „	25 „
1 „ kartufeľu	— „	40 „	„ — „	60 „
1 birkawu seena	5 „	50 „	„ 5 „	75 „
1 podu sweesta	6 „	— „	„ 6 „	20 „
1 birkawu baltahs sahls	4 „	— „	„ 4 „	— „
1 „ sarkanahs sahls	4 „	— „	„ 4 „	— „
1 muzu sikku	18 „	— „	„ 20 „	— „
1 birkawu linu (krona)	42 „	— „	„ 48 „	— „
1 „ „ (brahka)	30 „	— „	„ 35 „	— „
1 muzu linsehklu	10 „	— „	„ 12 „	— „
1 asi behrsu malkas (7 pehd.) . . .	15 „	— „	„ 17 „	— „
1 „ egľu malkas (7 pehd.)	10 „	— „	„ 12 „	— „

Birschas sinas.

Leepajâ, 24. Oktoberî 1888.

Rudsi: 120 mahrz., Holandijas, 70 kap. par pudu.
Ausas: Balt'ausas, laba preze, 65—71 kap. par. pudu.
Meln'ausas: laba preze, 64 kap. par pudu; zaurmehra zena 63 kap. par pudu.
Meeschi: laba preze, 75—80 kap. par pudu.
Ehdamâ meeschi: 64—66 kap. par pudu.
Linsehklas: Leischu, 127 kap. par 7 mehreem, un stepju 129—130 kap. par 7 mehreem.
Griki: 82 kap. par pudu.
Ehdamâ sirni: 78—80 kap. par pudu.

Kreewu papihra naudas kurſs.

5. Nowemberî (24. Oktoberî.

100 rubľu	selta	naudâ	330 Wahzu mahrkas	jeb	110 Pruhschu	bahlderi.
100 „	papihra	„	213½ „ „	„	71⅙ „	„

„Latw. Awischu" redaktors: **Th. Neander.**

Дозволено цензурою. Рига, 24-го Октября 1888. г.

Sludinajumi.

Zaur scho padewigi sinoju, ka **sawu**

schpirta, likeeru, balsama, ruma, konjaka, araka u. t. t.

fabrikatu noliktawu esmu eerihkojis pee

C. Höpkera kga, Jelgawâ,

kur pahrdoschana notiks **par fabrikas zenahm.**

Rihgâ, Julijâ 1888. [499]

A. Wolffschmidt.

Jelgawâ **no 10. Nowembera 1888. g.** sahks no jauna isnahkt **politiskais un literariskais nedelas laikrakstš:**

„Tehwija".

„Tehwija" nesihs, tàpat kà agrakôs gadôs, sinas un pahrspreedumus pahr swarigakeem **notikumeem eekschsemê** un **ahrsemês.** Bet tam **„Tehwijas"** sleijâs atradisees plaschaki isskaidrojumi gan pahr **tautas saimneezibu** — sewischki par **semkopibu, bischkopibu, ruhpneezibu** un **tirdsneezibu,** — gan pahr **skolas** un **teesas leetahm,** pee kam, eewehrojot schi laika swarigahs reformas, kuras pa dalai jau notikuschas, pa dalai wehl gaidamas, uz **teesas** un **polizejas leetahm** taps greesta it sewischka wehriba.

Jaunakos panahkumus daschâs **sinibâs** „Tehwija" zentisees pawehstiht saweem lasitajeem popularâ formâ un, sekojot **mahkslas** attihstibai pee Latweescheem, pasneegs sinas un pahrspreedumus pahr **teateri** un **musiku.**

„Tehwijas feketonâ" atradisees derigi **stahsti, humoristigi raksteeni** un daschadi **sihkumi** laika kaweklim.

Uzsahkot no 10. Nowembera 1888. g. sawu gaitu no jauna, **„Tehwija"** isnahks **diwreis leelakâ formatâ, nekà agraki,** un maksahs:

no 10. Now. lihdz 1. Jan. 1889. g. { ar peesuhtischanu **70** kap. / Jelgawâ nonemot **50** kap.

	Ar peesuhtischanu:	Jelgawâ nonemot:
Uz 1889. gadu	par 1 gadu **3** rubl. — kap.	**2** rubl. **20** kap.
	par 1/2 gadu **1** rubl. **60** kap.	**1** rubl. **20** kap.
	par 1/4 gadu — rubl. **90** kap.	— rubl. **70** kap.

Sludinajumi par sihku rakstu rindinu 8 kap.

Uz katru em **10 eksemplareem,** kas pastelleti uz weenu adresi, tiks peesuhtihts **weens brihw-eksemplaris.**

Pastellejumus un **sludinajumus** nem pretim **redakzijâ** un **ekspedizijâ. Wehstules** ar pastellejumeem un sludinajumeem ja-adresê **uz redakziju, Jelgawâ, Esara eelâ Nr. 15.** (Митава, Озерная улица № 15.)

Ekspedizija atronahs **Jelgawâ, Katoku eelâ Nr. 13,** Schiffera kga grahmatu weikalâ.

Wisi grahmatu weikalneeki, zeen. mahzitaju un skolotaju kungi, kà ari pagastu waldes top laipni luhgtas, pastellejumus peenemt.

Pirmo nummuru issuhtihs daudzôs eksemplarôs. **Sludinajumi** preeksch schi nummura ja-eesuhta lihdz 8. Now. [371]

Cand. jur. J. Tschakste,
„Tehwijas" atbildigais redaktors un isdewejs.

Suhdsibas,

atbildes, aisstahweschanas, pahrsuhdsibas, luhgschanas rakstus ꝛc., eesneedsamus teesahm un waldehm, pehz waijadsibas **Kreewu waloda,** ari **pahrdoschanas,** kà **pirkschanas kontraktus,** tahdus par irenteschanu un nomaschanu, **obligazijas** un **zitus dokumentus,** kur likumigs pamats, sastahda **D. Tomberg's, Jelgawâ, Skribwera eelâ Nr. 8.**

Walgahles pagasta teesa, Talsu aprinkî, zaur scho isludina, ka pee Walgahles pagasta peederoschee laulatee laudis **Frizis** un **Gertrude Brunaw,** kureem pascheem newesna meesiga behrna naw, pee tam meesiga behrna weetâ (adopteerê) sawu nelaika radeneeka Krisapa Korna un schi seewas atrinas meitu **Lisbeti Korn,** — un usaizina wisus tos, kam schini, adopzijas leetâ kaut kahdas likumigas pretrunas buhtu, schahdas **9. Dezemberi 1888. g.,** kà weenigâ isslehgschanas terminâ, pee schihs teesas peenest un aisstahweht, sem tahdas peekodinasch nas, ka pehz schi termina it nekahdas pretrunas wairs netaps peenemtas, bet ui muhschigeem laikeem atraiditas, un augschminetâ adopzijas leeta no teesas puses apstiprinata.

Tojatôs 19. Oktoberî 1888. [632]

(№ 222.) Preeksch: Ewald Berg.
(S. W.) Skrihw.: Günther.

Kr. Misas-Bredenes pagasta walde

usaizina

wisus schi pagasta lozekkus, **12. Nowembera d. sch. g.** usdot lihdz ar kristibas sihmehm u. z. apleezibahm sawas **familijas sastahwu.** Nepaklausigee tiks likumigi soditi. [216]

Kr. Misas-Bredenes pagasta waldê, 13. Oktoberî 1888.

(№ 413.) Pag. wez.: J. Reekstin.
(S. W.) Rakstu w.: O. Kirsteins.

No Brink-Pedwahles pagasta teesas, Talsu aprinkî, top zaur scho par wispahrigu sinaschanu isludinahts, ka winas sehdeschanâ, **17. Dezemberî 1888. g.,** pee Br.-Pedwahles peederoschâ nelaika Sabiles meesta namneeka

Ansa Krauses

testamente taps atklahta, pee kam itin wisi tee, kam pret no nelaika notaisito testamenti kaut kahdas pretrunas un eemesli buhtu, top usaizinati, schahdas sawas pretrunas augschminetâ deenâ, kà weenigâ isslehgschanas terminâ, pee schihs teesas usdot un aisstahweht, jeb likt wehrâ, ka pehz schi isslehgschanas termina it nekahdas pretrunas wairs netaps eewehrotas, bet uz muhschigeem laikeem atraiditas. [804]

Br.-Pedwahlê, 8. Oktoberî 1888.

(№ 92.) Preekschs.: K. Klauwa. †††
(S. W.) Skrihw.: Günther.

Lehti teek pahrdots

dzelscha **suhkschanas-** un **speeschanas pumpis** lihdz ar dzelscha rorehm, derigas uhdenswadei, **Osolmuischâ** (Eckhof), pee Eleijas. [608]

Brambergu labd. beedribas

sapulze

buhs **swehtdeen, 6. Nowemberi 1888. gadâ,** pulksten 1à pehz pusdeenas, **Kaschmeru muischâ.** [729]

Beedribas preekschneeziba.

Eewehroschanai

lauzeneekeem! [640]

Katru peekdeen pehrku Dobelê pee Haases kga (senak Baara kga namâ) **kweeschus, rudsus** un **labus diwkanschu meeschus.** Wisâs zitâs deenâs luhdsu zeen. pahrdewejeem, ar labibu jeb prowehm pee manis dsirnawâs peenahkt.

Augstzeenibâ **C. Lohnert,**
Plepju muischas Paruhku uhdens dsirnawâs.

V. G. Grudzinskis,

Jelgawâ, Katoku eelâ Nr. 32, pretim Katoku basnizai,
peedahwâ sawu

bagato krahjumu labako

schujmaschinu,

ar rokahm un kahjahm dsenamas, is slawenahs fabrikas

Grimme Natalis un beedr.,
Braunschweigâ,

kas man weenigi nodewusi sawu waschinu pahrdoschanu, un kuras uz wisahm isstahdehm, ari uz Jelgawas beidsamahs isstahdes, pirmo godalgu, setta medali, dabujuschas.

Schihs maschinas no zitahm ne-aizsneegtas zaur sawu darbibu un izturibu; winas schuj skaistu wihli smalkâs un tàpat ari beesâs drehbês, un tamdehl pee wisa darba leetojamas. **Skrodereem** peedahwaju ihpaschi tahs ne sen no augschejahs firmas isdomatahs

„Original monopol" maschinas

ar **pahrlabotu rinka atspoli.**

Pee manis arweenu krahjumâ wisadu sistemu labakahs **schujmaschinu adatas,** ar smalki poleeretahm azihm, ihsti teizama **schujmaschinu eika,** wisas schuijmaschinu dalas, kà **atspoles, spoles, federes, skruhwes** u. t. j. pr.

Ari **islaboschanas** pee wisadu sistemu schujmaschinahm top zaur kreetneem mekanikeem pascha strahdatawâ uz galwoschanu isdaritas.

Tad wehl peedahwaju **maschinu eellu** (mineral-eellu), pirmo sorti, **zilinderu eellu** preeksch garainu zilinderu smehreschanas, **saimneezibas rihkus,** wisadas **amatneezibas maschinas, bruhschu leetas, gumijas** un **metala schtempeles,** eeksch- un ahrsemes ween- un diwstobru **flintes, rewolwerus, pistoles, pulweri, skrotis** un **medineeku rihkus,** ugunS- un bahrsa **sprizes,** ihsti labu **tehju** pa wisadu zenu u. t. j. pr., u. t. j. pr. [233]

Weikala pahrgrosiba.

Jelgawas un apkahrtnes augsti zeenitai publikai, kà ari saweem godajameem kundehm daru zaur scho laipni sinamu, ka es sawu noguldítawu no

Original-Singer-schujmaschinahm,

maschinu dalahm, adatahm, dsijahm, sihda, deega u. t. t. pahrzehlis no Esara eelas uz

Leelo eelu Nr. 10, Rennera namâ.

Turetschu arweenu labi pilditu noguldítawu no wiswairak leetajamahm **schujmaschinahm** preeksch familijas- un mahju waijadsibahm, kà ari preeksch amatneekeem. Pahr schpezial-maschinahm war dabuht redzeht ilustretus katalogus, pehz kureem teek apstellejumi nemti preti un uz labako ispildíti.

G. Neidlinger, Jelgawâ, Leelajâ eelâ Nr. 10. Rihgâ, Aleksandera bulwarî Nr. 1.

1840.

G. G. Bergbohm, Rihgâ,

Spirta, schehlkinu, likeeru un balsama fabrika,
pastahw no **1840.** gada.

Fabrika un **noliktawa:** Awotu un Gertrudes eelu stuhrî, pascha namâ.

Noliktawas: 1) Dsirnawu un Tehrbatas eelu stuhrî, Birka kunga namâ;
1) Suworowa un Dsirnawu eelu stuhrî, pascha namâ.

Weenigâ noliktawa preeksch

Jelgawas un apkahrtnes J. Jakobsohna

brandwihnu un tabakas pretschu kantorî,
Akzises eelâ № 1,
agrak **Jansohna eebraukschanas weetas namâ,** pee tirgus platscha.

Atkalpahrdewejeem (krodseneekeem) pelnas dalu!

Atkalpahrdewejeem (krodseneekeem) pelnas dalu!

A. Schweissinga

tuhku un manufakturpretschu pahrdotawa,
Jelgawâ, Leelajâ eelâ Nr. 14. Jelgawâ.
peedahwâ bagatâ iswehlê:

Tuhku.
Bukstinu.
Paletoju drahnas.
Apwelkamahs drahnas preeksch manteleem un kaschokeem.
Sehgelu audeklu.
Weschas audeklu.
Palagu audeklu.
Pusaudeklu.
Dahmu kleischu drahnas, willana un puswillana.
Kleischu flaneli.
Oderes flaneli.
Kleischu parkentu.
Oderes parkentu.
Galda drahnas.
Dweelus.
Isrotaschanas drahnas.

Apleekamos un galwas lakatus,
sihda, pussihda un **willana.** [1609]

Tas jau 30 gadu wisâs Eiropas walstîs slaweni pasihstamais un uz Parises, Wihnes un Minchenes izstahdehm usslawetais

Angłu giktsaudeklis

zaur sawu pahrsteidzoscho dzeedeschanas eespehju pret reimatisma sahpehm wisâs meesu dalâs, pret kaulu sahpehm (gikti), ne tikai rokâs un kahjâs, bet ari pret galwasgikti, nerwu sahpehm, izliminateem un saspeesteem lozekleem, auzu schnakschanu, ihsi sakot, wisâs zaur sa-aukstes-chanos, welkoschu wehju u. t. pr. izzehluschâs slimibâs, no kehnischkas Angku, Ungaru, Bairijas un Wirtembergas waldibahm patentehts un konzesehts. [107]

Slawenais ahrsts Dr. Hufelands saka sawôs medizinas rakstôs: „Ir diwas slimibas, pret kurahm ahrstu siniba welti leekahs meklejusi sahles: schihs slimibas ir galwasgikts un podagra." Schis lihdzeklis ir atrasts, augschâ mineto giktsaudekli leetajot, un tas teek pahrdots pakâs par 1 rubl. un preeksch gruhtakahm slimibahm par 2 rubl. pakâ un ir dabujams giktsaudekla ihpaschneeka un fabrikanta Oskara Goertchena apteeku pretschu magasinâ, Pehterburgâ, Kasanskajâ № 37, jeb ari: **Rihgâ** pee **Alf. Th. Buscha,** Maskawâ pee R. Köhlerta un beedr., Astrachanâ pee A. N. Kerna, Woroneschâ pee L. M. Aleinikowa. Preeksch peesuhtischanas pahr pastu japeeleek 50 kap.

Pateizibas raksti no augstakahm Kreewu un firstu personahm, kuras uz kara-lauka reimatismu dabujuschas un kurahm ne Karlsbades, ne Teplizas weselibas awoti naw warejuschi palihdzeht, bet tikai zaur giktsaudekli weseli palikuschi, ir giktsaudekla ihpaschneeka Oskara Goertchena magasinâ, Kasanskaja № 37, zeen. publikai izlikti, dehl eeskatischanahs.

Mana darbweeta atrodahs

Leelajâ eelâ Nr. 32,

Wendeka namâ, blakam realskolai.
[479]

Ar augstzeenibu

E. Höltzell,
grahmatsehjejs.

Jelgawas

wilnas industrija

pee Annas wahrteem
no

Josefa Levina

peedahwajahs zeen. publikai apkahrtnê pa tagadejo pawasaras aitu zirpschanas laiku nemt preti wilnu preeksch **kahrschanas, wehrpschanas** un **auschanas bukstinâ** un **lakatôs.** Ari, dehl atweeglinajuma publikai Emburgas-Jelgawas apkahrtnê, Bojarina damflaiwas kapteinis Lietza kgs nem wilnu preti wisâs pecturas weetâs, dehl nodoschanas augschminetai fabrikai. [2976]

Jaunas grahmatas.

Aufsekta raksti. Diwâs dalâs, katra dala à 30, 45 un 60 kap.

Wehsturigs wadons zaur Rihgu. Ar Rihgas plahnu. No Graudinu Kahrta. 20 kap.

Usdewumi tahpeles rehkinaschanâ. Eesahzejeem. Trijôs pakahpeenôs. Sastahdijis J. Osolinsch sen., skolotajs Rihgâ. 20 kap.

Dseesmas Latweeschu III. wispahrigeem dzeedaschanas swehtkeem Rihgâ. 50 kap.

Sagatawoschanas kursi koru dzeedaschanâ. Wiegneru Ernesta. 25 kap.

Ko es peeredzeju un peedzirdeju. Stahsti pahr kauschu sadzihwi Baltijâ. M. Silina pastahstiti. 1. Krahjums: I. Zekâ. II. Mahjâ. III. Muischâ.

Dabujamas wisâs grahmatu pahrdotawâs, un it ihpaschi [461]

Kapteina grahmatnizâ,

Rihgâ, Leelajâ Kehninu eelâ № 10, kas atkalpahrdewejeem un skolotaju kungeem, wairak uz reisu nemot, % atrehkina.

Turpat ari jau wisu wisadi kalendari 1889. gadam dabujami, kà ari bibliotekas skolahm un pagasteem, tàpat kà pa wezam, apgahdâ.

Smehde [831]

— jauna — ir isnomajama no Jurgeem 1889. gadâ sem peenehmigeem nolihgumeem. Labs kalejs war peeteiktees pee Leel-Swehtes Lauka-Preekunu saimneeka.

Kursemes

linu-wehrptawa

no

Kultera un Lowsona,
Jelgawâ,
ne tahl no bahnuscha,

pehrk linus

wisâs kwalitetês un kwantitetês.

Jauneklis,

kas Kreewu walodu pamatiai prot, war tuhlit dabuht **skrihwera mahzekla weetu** pee pagasta skrihwera Braunfelda, Rudbahrschôs. [273]

Kreetns, neprezejees

dahrsneeks,

kursch jau deenejis un labas leezibas war usrahdiht, top uz 1. Februari n. g. meklehts Kukschâs, pee Kandawas. [709]

Pa Jurgeem 1889. gadâ ir Dihnsdorpê

laukawagares

weeta dabonama; schim laukawagarem waijaga jau kahdâ **leelâ** muischâ buht kalpojuscham. Japeeteizahs zaur rakstu turpat pee muischwaldes. [736]

Gumijas wescha,

labakâ buhschanâ, ir lehtaki, nekà zitur, dabonama

Mahrtina Grünblatta
weschas magasinâ, Rihgâ, Sinder-eelâ Nr. 14, par schahdaym lehtahm zenahm:

Stahwkrahgi	gab.	35 kap.
Gulosche krahgi	„	45 „
Manschetes	„	85 „
Elschkini	„	70 „
Patentknopes	„	3 „
Gumijas knopturamos	„	8 „
Peedurknu knopes, no 10 kap. sahkot.		

Mahrtina Grünblatta
weschas magasinâ, [278]
Rihgâ, Sinder-eelâ Nr. 14.

Weenas mahjas

ar kahdahm 400 puhra-weetahm semes, no kam 325 puhra-weetas aramahs semes, ir **ar** waj **bez** inwentara uz 12 gadeem isnomajamas. Minetahs mahjas atrodahs Tukuma aprinkî, 8 werstes no Tukuma. Tuwakas sinas dabonamas pee mahju ihpaschneeka J. Meyera, Padegu mahjas, apaksch Wez-Mokahm (pahr Tukumu), wai ari **Tukumâ,** Basnizas eelâ, namâ preti vastam, pee nama ihpaschneeka. [179]

Bleses muischinâ, uz dambja, pee Jelgawas, ir [972]

daschadi stipri skapji

un zitas mehbeles un labs krahjums malsera koku preeksch dzehlereem pahrdodami. Tuwakas sinas turpat pee Müllera kundzes.

Kreewu medu,

labâ buhschanâ, kuru ari loti labi waretu leetaht preeksch bischu ehdinaschanas, peedahwâ [374]

H. A. Schmemanis,
ihpaschneeks **H. E. Unverhan's,**
Jelgawâ Katoku eelâ № 1.

Weeni mas leetati tambora rati ir dabonami pirkt. Winus war aprihdît katru deenu Nesadomowa eebraukumu weetâ, pee turenes sehtas kopeja, kur ari zemu war nolihgt.

Tehwija,

pee manis sanemot, maksahs lihdz janam gadam, par Nowembera un Dezembera mehnesi, **50 kap.** [640]

H. Allunans, Jelgawâ.

---

13. Nowemberî sch. g.,
pulksten 3ôs pz. k.,
[379]

Leel-Wirzawas Wanagôs:

Mahrtinu balle.

Wihnu,
bischofu, rumu, konjaku, araku, kà ari **likeerus** un **schnapsus** no G. A. Bertels'a, Rihgâ, pahrdod par Rihgas zenahm [257]

Rud. Lankowskys,
Jelgawâ, Katoku eelâ № 1.

Дозволено полиціею.

Drukahts pee J. F. Steffenhagena un dehla.
(Tè klaht peelikums).

Basniza un skola.

Sinas.

Talsu basniza schinî wasarâ pahrbuhweta un pataisita leelaka; tàpat ari eekschpusê basnizas koxi zelti tahkaku, altara bilde ar glihtu rahmi apgahdata un wisš uš to labako uškopts. Draudse preeksch tam labpraht un ar preeku sawas dahwanas pasneegušî. No daschahm mahjahm lihdš 15 rubłu preeksch tam dahwinati, tà ka no Latweeschu draudses ween sanahkuschi pahrak par 1000 rubleem. Bet ari Wahzu draudse ar bagatu roku dewušî. Pahrbuhwetais un isglihtotais Deewa nams tapis 9. Oktoberî eeswehtihts. Uš scho goda un preeka deenu draudse bijuši sanahkuši leelâ skaitâ, lihdš ar dascheem mahzitajeem to Kungu teikt un slaweht par Wina schehlastibu. — —

Polozkas Lutera basniza.

Teekam luhgti, pahr mineto basnizu schahdu rakstu usnemt:

Schi gada 6. Maijâ, kà Tronamantineeka Nikolaja Aleksandrowitscha dsimschanas deenâ, Polozkas Ewang.-Lutera draudse lika pamata akmeni sawai jaunbuhwejamai basnizai. Bija jauku jaukais laiks, un tamdehł ari uš scheem swehtkeem bija sanahkuschi pilsehtas waldes un polizejas preekschneeki un gandrihš wisi Wahzu draudses lozekli.

Pehz tam, kad bija swehtku dseesmu nodseedajuschi, kà ari eeswehtischanas runa bija notureta, basnizas domes presidents nolasija Polozkas basnizas wehsturi, kas bija sarakstita uš pergamenta un aisnehma to laikmetu no basnizas dibinaschanas lihdš schim brihdim, uš kam tad schis sarakstis lihdš ar wairakahm zitahm wehrtibas leetahm tika eelikts pamata akmenî. Swehtkus nobeidsa ar deewaluhgschanu un aisluhgschanu. Pehz tam wehl tika ihsa deewakalposchana notureta preeksch Latweeschu draudses lozekleem, kuŗi deewsgan leelâ pulkâ bija no semehm eeraduschees. No ta laika nu buhwe, wadita no Polozkas basnizas domes lozekła, inscheneera Volkmana kga, ir naigi steigta un westa uš preekschu. Pehz tam, kad pamati bija usmuhreti, kas gan notika ar daschahm gruhtibahm, muhŗi tika gatawi maš mehneschôs, tà ka tagad muhsu basnizina no leeluma jau ir gatawa. Ehka ir 80 pehdu garа un 46 pehdas plata; tornis ir 80 pehdu augsts. Basniza ir Gotu buhwê taisita.

Ja buhs naudas lihdsekli, tad ari basnizas eekschpusi warehs lihdš rudenim pasteigt gatawu, tà ka ta jau Oktobera mehnesî waretu tikt eeswehtita.

Jau beidsamajôs gadôs wisi atsina, zik speedigi waijadsigs jauna Deewa nama. Draudse bija gandrihš pilnu gadu simteni istikuši ar koka luhgschanas namu, kura knapâ, semâ, tumschâ istabâ wina sapulzejahs uš sawahm deewakalposchanahm. Schis luhgschanas nams pamasitehm bija tà saschkeebees un sabruzis, ka bija bailigi, tur ilgaki sawam Deewam kalpot. Tad basnizas dome gadus tschetrus atpakał nospreeda, jaunu basnizu usbuhweht.

Draudse scho sinu sanehma ar leelu preeku, un tika gahdahts par buhwes kapitalu. Basnizas dome, amatâ eestahjotees, bija atradusi 600 rubłu basnizas lahdê. Schis kapitals ne pilnôs tschetrôs gadôs tika zaur Wahzu un Latweeschu draudses dewigahm rokahm un sirdihm, kà ari zaur basnizas domes paschas bagatahm dahwanahm un Jelgawas palihdsibas-komitejas laipnu pabalstu pawairots uš 4000 rubleem. — Pehz tam, kad nu wehl, uš basnizas domes luhgumu, palihdsibas-lahde preeksch Ewang.-Lutera basnizahm Kreewijâ bija pasneegusi 1900 rubłu, tad buhwi wareja preezigi eesahkt, turpinaht un ari dabuht gatawu. Wehl mums muhsu basnizina no eekschpuses ja-isgresno un ja-isrotâ. Waijaga ehrgeles apgahdaht un altari lihdš ar altara bildi, kà ari basnizas benkus pahrtaisiht, kas ir łoti slikti un mantoti no kahdas scheijenes zitreisejahs Jesuïtu basnizas. Tàpat ari peeklahjiga sehta ir jataisa, kas basnizas preekschejo ruhmi no eelas pušes aprobescho, un nams, kad ari nekahds leelais, kur kesterim dsihwot. Bet, deemschehl, basnizas lahde ir pilnigi tukscha no naudas, un basnizas domei nu atkal ir jagahdà jauns kapitals, lai mihło Deewa namu wareta pilnigi dabuht gatawu. Wahzu draudse wehl tikai masu leetu war preeksch tam upureht, tamdehł ka wina jau wairak dewusi, nekà tai bijis eespehjams, un Latweeschu draudses lozekli, lai gan to daudš wairak, nekà Wahzeeschu, newar, masas rozibas dehł, neka peepalihdseht. Tà tad basnizas domei nekahda zita lihdsekła wairs naw pee rokas, kà ar luhgumu greestees pee saweem Lutera tizibas brahłeem dsimtenê, tai zeribâ, ka wini mums palihdsehs, muhsu basnizinu, kuru mehs iš saweem paschu wahjeem spehkeem esam zehluschi, tà eerihkot, kà tas ir waijadsigs un peeklahjigi. Basnizas dome, sirsnigi pateikdamahs, nem katru dahwanînu preti, kas preeksch muhsu mihłà Deewa namina isrotaschanas tiks pasneegta. Wisi Rihgas mahzitaji darijuschi sinamu, ka wini labpraht gribot buht par widutajeem dahwanu salasischanas un aissuhtischanas sinâ. Warbuht ka ari Kursemes mahzitaji to paschu darihs.

Luhgschanas nama eeswehtischana Aleksandrowskâ.

Isgahjuschâ rudenî mihłeem tizibas beedreem esmu sinas dewis pahr Latweeschu koloniju Aleksandrowskâ, Samaras gubernâ, kà schee łautini ne ween sawâ laizigâ dsihwê pehdigi pakrituschi, bet wehl wairak sawâ garigâ buhschanâ un tizibas kopschanâ bes palihga atstahti. Lihdš ar scho sinu esmu ari luhdsis, lai mihłee tizibas beedri gribetu laipni apschehlotees pahr scheem nabadsineem un ar sawahm mihlestibas dahwanahm peepalihdseht, ka schai nabaga draudsitei waretu usbuhweht luhgschanas- un skolas namu. Tagad nu waru wiseem labprahtigeem dewejeem, kas muhsu luhgschanas paklausijuschi, ar leelu preeku sinu dot, ka schis nams, gods Deewam, ir gataws un eeswehtihts. Tas Kungs leelas leetas pee mums darijis, pahr to mehs preezajamees! (Dahw. dš. 126, 3.). Tà mums Deews jateiz un jaslawê, kad eewehrojam, kà schi nama buhwe ir zehlusees. To pirmo naudu esam dabujuschi no palihdsibas-lahdes wirskomisijas Pehterburgâ, proti 1000 rubł., un no tahs paschas lahdes Maskawas aprinka 300 rubł. Zaur Pehterburgas „Sonntagsblattes" redakziju dabujahm 200 rubł., un atkal no zita Wahzu laikraksta, der Friedensbote, 168 rubł. 90 kap. Wehl zitas mihlestibas dahwanas mums peesuhtitas zaur Th. Kellera mahzitaja adresi Katarinenschtatê, kà ari uš muhsu paschu adresi, — kopâ 998 rubł. 72 kap. Jau Februara mehnesî mehs to buhwes darbu warejahm isdot kahdam godigam un teizamam buhwmeisterim par 2000 rubł. Par scho naudu tas ar pascha materialu ustaisijis 1) to luhgschanas- un skolas namu, $7^1/_2$ asis garu un 4 asis platu. Tè ta ruhme preeksch deewakalposchanas $4^1/_2$ asis gara un 4 asis plata, ar altari, kanzeli un benkeem; bes tam wehl preeksch kestera 3 dsihwojamahs istabas; 2) weenu ehku preeksch maises zepschanas wasaras laikâ, stalli, klehti, malkas schkuhni; ikkatra no schihm ehkahm ir 2 asis gara un 2 asis plata; 3) laktu sehtu wisapkahrt tam skolas plazim, 600 asis garu. Grihda, logu rahmji un jumts pee luhgschanas nama ir nomahleti. Pati draudse wairak nespehja pee schihs buhwes gahdaht, kà materialu peewest un kahdus leezineekus stelleht. Jau Augusta mehnescha eesahkumâ buhwe bija gatawa, un nama eeswehtischanu nolikahm uš IX. swehtdeenu pehz Wasaras-swehtku atswehtes, t. i. 21. Augustu. Tai nedeła preeksch tam ari bija jaunais kesteris un skolotajs atnahzis, no Kursemes, Irlawas seminarijâ mahzihts.

Pehz daudš gadeem tee łautini tai peeminetâ swehtdeenâ pirmo reisi atkal dabuja basnizas pulksteņa skanu dsirdeht, kas tos aizinaja uš deewakalposchanu un teem swaniht swanija ausis: „nahzeet, jo wisas leetas ir sataisitas!" Un wini ari nahza, ar steigschanos nahza, zik ween spehja nahkt, tà ka tas nams bija łauschu peebahsts, un ziteem, jo ari weesu mums netruhka schai deenâ, waijadseja preekschnamâ stahweht. Kad nu draudses dseedaschana, pawadita no ehrgelitehm, ko bijahm aisnehmuschi, eesahzahs, tad gandrihš wiseem asaras bira pahr waigeem no preeka un teikschanas, ka pehz 20 gadeem atkal Deewa namâ bija sapulzeti uš deewakalposchanu. Eeswehtischanas runu tureja pahr Dahw. dš. 126, 3., un pehz tam tad paschu namu, altari un kanzeli eeswehtija pehz basnizas likumôs preekschrakstiteem wahrdeem. Tai paschâ deenâ bija 157 deewgaldneeki, 12 behrni swehtu kristibu dabuja un 1 jauneklis tika eeswehtihts. Deews, tas Kungs, lai scho namu nu dara par awotu, no kura bagatiga swehtiba pahrpluhst pahr scho nabaga draudsiti, ka ta tè ustaisahs uš to apustulu un praweeschu pamata, kur Jesus Kristus ir tas stuhra akmenis, par Deewa dsihwokli zaur Swehtu Garu!

No salasitahs naudas ir isdots:

1) Buhwmeisterim par wisu buhwi. . . .	2000 rubł.	— kap.
2) Teesas makfaschanas pee kontrakta slehgschanas.	22 „	75 „
3) Par rehkinumu grahmatu	— „	20 „
4) Zeła nauda basnizas pahrluhkotajam un weenam pastam	12 „	— „
5) Basnizas pehrminderim, kas lihdš schim kestera weetâ draudsi bija apkopis . . .	20 „	— „
6) Par materialu peeweschanu	90 „	— „
7) Zeła nauda jaunajam kesterim	100 „	— „
8) Par skolas grahmatahm	75 „	— „
9) Par pasta naudu	1 „	14 „
10) Par basnizas pulksteni	52 „	70 „
Kopâ:	2373 rubł.	79 kap.

Kas wehl atleek, proti 293 rubł. 83 kap., to gribam isleetaht preeksch luhgschanas nama eekschkigas ispuschkoschanas, preeksch waijadsigahm skolas leetahm un zitahm, tagad wehl nesinamahm isdoschanahm.

Tam Kungam lai ir gods un teikschana par wisu, ko Winsch schai nabaga draudsitei ir atwehlejis zaur tizibas beedru mihlestibu un labprahtibu!

30. Augustâ 1888. K. Blum,
Lutera mahzitajs Krasnojaras kolonijâ.

Dahwanas.

Kurlmehmo skolai par labu ir schi gada Septembera mehnesî schahdas dahwanas eenahkuschas: No Slehkas draudses 3 rubł.; no Wentspils dr. zaur mahzitaju Berndta kgu 10 rubł.; no Apriku dr. zaur mahz. Grünera kgu 4 rubł.; no Dschuhkstes dr. zaur mahz. Wilperta kgu 7 rubł. 54 kap.; no Laschu un Ilukstes dr. zaur mahz. C. Wagnera kgu 10 rubł.; no Neretas dr. zaur prahwestu Wagnera kgu 14 rubł.; no Sezes dr. zaur mahz. Wagnera kgu 5 rubł.; no Nurmuischas dr. zaur mahz. Bernewitza kgu 40 rubł.; no Auru-Popes dr. zaur mahz. W. Hugenbergera kgu 3 rubł. — Beedru nauda: no mahz. H. Seesemana kga — Meschamuischâ — 1 rubl.; no mahz. Kluges kga — Leepajâ — 1 rubl.; no mahz. Urbana kga — Aisputê — 1 rubl.; no mahz. Bahdera kga — Jaun-Auzê — 1 rubl.; no mahz. Krauses kga — Dundagâ — 1 rubl.; no mahz. R. Schulza kga — Cezawâ 1 rubl.; no mahz. Krügera kga — Sesawâ — 1 rubl.; no mahz. Rosenbergera kga — Salwê — 1 rubl.; no mahz. Bocka kga — Preekulê — 1 rubl.; no mahz. Wagnera kga — Laschôs — 1 rubl.; no mahz. Wagnera kga — Sezê — 1 rubl. — Zaur wirsmahzitaju Bernewitza kgu, Rihgâ: no Jesus dr. 10 rubł. 55 kap. un no Bikeres dr. 5 rubł. 20 kap.; no mahzitaja Keturakata kga — Taurogâ — 10 rubł.; no mahz. Greinerta kga — Talsôs — 2 rubł.; no Cezawas dseedaschanas beedribas isrihkoteem salumu swehtkeem, zaur mahz. R. Schulza kgu, 10 rubł..

Bagatiga Deewa swehtiba lai miht scho labprahtigo dahwanu deweju namôs!

Jelgawâ, 7. Oktoberî 1888. Skolas preekschneeziba.

Semkopiba un saimneeziba.

Pakaldrukaschana aisleegta.

Pahr skahdi, kas noteek zaur leetu seena laikâ.

(Beigums.)

Tà, kà isgahjuschâ nummurâ sazihts, pa leelakai daļai klahjahs ar seenu, ja płaujamâ laikâ beeschi un pastahwigi lihst, kà tas mums schinî gadâ notika. — Ir diwas galwenahs leetas, zaur kuŗahm seena wehrtiba teek pamasinata, un proti: pirmkahrt — laiks, kas pahreet, pirms seens ir deewsgan saušs, ka to war eewest, un otrkahrt — leetus daudsums, kas pa scho laiku ir lijis. Noluhkâ uš schihm abahm galwenajahm punktehm ir mehginajumi usstahditi, lai saudejuma leelumu, ko seens zaur leetu zeesch, waretu aprehkinaht. Tagad nu apluhkosim mehginajumu paschu!

Nopłauto sahli uš pławas isahrdija un ari tuhlit kihmiski ismekleja, lai spehka weelu saturu waretu noteikt. Wisu nelaimigakais laiks nu eestahjahs: lija deenu no deenas, tà ka nemaš nebija eespehjams, seenu salikt masâs tupinâs. Tikai pehz 16 deenahm leetus nostahjahs, un seens nu tapa lihdš 20. mehginajuma deenai tik saušs, ka to wareja eewest. Mehginajuma pirmâs deenâs usnahza łoti stiprs leetus, un schis brihdis nu tika isleetahts, lai ispehtitu, waj daudš skahdes atnešs tahds leetus, kas tuhlit pehz płauschanas eestahjahs. Bet tas tà nebija wis; smalki pahrmeklejot, newareja maniht, ka daudš sastahwa dalu buhtu pasuduschas. Schis panahkums ir labs, tamdehł ka winsch rahda, ka nule płauts seens pirmajâs deenâs zaur stipru, weenreisigu leetu tikai łoti maš teek ismehrzehts.

Wišs leetus laiks ir eedalihts diwâs periodês, ikweena 8 deenu garumâ, un tà atgadijahs, ka abâs periodês lija gandrihš weenads daudsums leetus, kas ikkatru deenu tika smalki ismehrihts; tamdehł bija patihkami, issinaht, kahdâ samehrâ stahw saudejumi no diwahm, weenpakał'otrai nahkdamahm leetus periodehm, kas weenadâ garumâ un kuŗâs weenadâ daudsumâ lija leetus.

Spehka weelu saudejums, kad ikkatras sastahwa dałas eesahkuma krahjums teek peenemts lihdsigi 100:

	Eesahkumâ bija:	Pirmahs leetus periodes beigâs, — tà tad 8. deenâ wehl bija:	Otrahs leetus periodes beigâs, — tà tad 16. deenâ wehl bija:
Slahpekli saturoschu weelu	100	— 90	— 54.
Slahpekła brihwu weelu	100	— $83\frac{2}{3}$	— $53\frac{1}{2}$.
Ełkotu weelu	100	— $50\frac{1}{2}$	— 27.
Fosforskahbes	100	— $94\frac{3}{4}$	— 55.
Kalija	100	— 77	— 23.
Sahls	100	— $65\frac{1}{3}$	— $13\frac{1}{3}$.
Saušahs weelas	100	— $86\frac{1}{2}$	— 54.

Schee skaitli dod gaischu atbildi. Sewischki ahtri pasuhd ełotahs weelas un weegli kuhstoschahs sahlis; bet ari no zitahm wehrtigajahm weelahm ir leetus laika beigâs gandrihš puse pasudusi, un tàpat no saušahs weelas, t. i. no wesumu skaita, kas buhtu dabuhts, seenu bes leetus sanemot.

Ja nu ari leela daļa no schi gada ahbolina- un pławu seena tik wisai slikti naw wis nokopta, tad tadschu buhs pahrwests daschs wesums, kur seenam leelakas ustura wehrtibas wairs nebija, nekà beidsamee skaitli augschâ to rahda. Tamdehł ir semkopja usdewums, sawas lopu baribas labumu, zik ween eespehjams, apspreest un suduschahs ustura weelas atdot zaur spehka baribu, kà kartufeleem, milteem, klijahm waj ełkas rauscheem u. t. t., lai wina lopi nesaudetu spehku, bet eespehtu ispildiht sawu peenahkumu. Uš scho leetu lasitajus dariht usmanigus, bija schoreis muhsu usdewums. Sintenis.

Jautajumi un atbildes.

1. Sch. kgam eeksch P.: Juhs mums raksteet: Kahda augłu kahrtiba buhtu wislabaki eewehlama pee 12 lauku saimneezibas, bes ka seme tiktu pahrak daudš peepuhleta, peepaturot schahdas waijadsibas, ka pehz rudseem 4 gadus no weetas nahk ahbolinsch ar timoteju, kas, no 3. gada sahkot, teek leetahts tikai preeksch ganibas, un 2 lauki nahk preeksch lineem, — weens tuhlit pehz pehdejâ ganibas gada un otrs pehz rudseem? — Kartuseku kopschanai japaleek isflehgtai, tamdehł ka newar schos auglus pareisi isleetaht, un tàpat ari zitu ehdamâ augu audsinaschanai, tà ka tikai graudu kopschanai janoteek.

Atbilde:

Ar schihm peeprasitahm waijadsibahm mums ir liktas łoti schauras robeschas, nosaziht pareisu augłu kahrtibu. 2 papuwehm waijaga buht, 4 ahbolina un 2 linu lauki teek pagehreti, — tà tad atleek preeksch labibas kopschanas tikai 4 lauki, 2 preeksch rudseem un 2 preeksch wasaras labibas. Tahdâ wihsê tad tikai war sastahdiht iš 12 laukeem schahdu augłu kahrtibu: 1) papuwe, stałła mehsłeem mehslota; 2) rudsi; 3) ahbolinsch; 4) ahbolinsch; 5) ganiba; 6) ganiba; 7) lini; 8) ausas; 9) papuwe, stałła mehsłeem mehslota; 10) rudsi; 11) lini; 12) ausas.

Mehs newaram eedraudsetees ar tahdu augłu kahrtibu, kurâ 4 ahbolina- un ganibas lauki nahk weens pehz otra, un tamdehł schai leetai pa labu nerunajam ne wahrda. War gan ahbolina sahli ari tà sajaukt, ka ta ir schinî klimatâ 4 gadus labi iszeesch, bet wina ir dahrga, eekams pee lehtakahs, tikai sarkanâ ahbolina un timoteja issehschanas, kas wispahrigi wahji teek iskaisiti, lauks jau treschajâ gadâ ir puspliks, un wehl daudš wairak tas parahdahs kails zetortajâ gadâ. No sarkanâ ahbolina tad wairs naw neka, un paretâ timoteja sahle pehz noganischanas ataug tik gausi, ka ar tahdu ganibu nepeeteek, un tà tad wina ari atnešs maš labuma.

Jautajuma beigâs ir wehlschanahs issazita, lai graudu kopschana tiktu eewehrota. Bet pee tahdahm norahditahm waijadsibahm to nu gan newar isdariht; war rihkotees, kà grib, tad tomehr paleek tikai 4 lauki pahrak preeksch labibas. Tas, sinams, ir pa maš, un tahdâ wihsê tad saimneezibai peetruhks salmu.

Bet leeta isnahk daudš labaki, ja 4. ahbolina- waj ganibas lauka weetâ eespraušsch rudsu lauku, ko łoti labi war isdariht, ja seme ir tik peelaidiga, ka winu ari wasar' saušâ laikâ war apstrahdaht. Augłu kahrtiba tad teek drukstu pahrgrosita, kà tas redsams iš schi saraksta: 1) papuwe, ar stałła mehsłeem; 2) rudsi; 3) ahbolinsch; 4) ahbolinsch; 5) ganiba; 6) rudsi, ar palihga mehsłeem; 7) lini; 8) ausas; 9) papuwe, ar stałła mehsłeem; 10) rudsi; 11) lini; 12) ausas.

Ja tur tahs 2 papuwes teek labi mehslotas, rudsi 6. laukâ ar superfosfatu, un schee trihs lauki pareisi apstrahdati, — tad nebuhs ne ween graudu un salmu eenehmums leelaks, bet ari lineem buhs labaka weeta 7. un 11. laukâ. Ja seme ir weegla un lehti nosel ar zeesu, tad newar 4-gadigu ganibas lauku, ja tas wehl lihdš rudenu rudeneem teek leetahts, nekad tik labi sagodiht, kà tas preeksch lineem ir waijadsigs.

Pee kreetnas saimneezibas wadischanas war zitadi kà atdabuht pamasinato ganibu, un proti tahdâ wihsê, ka starp rudseem 6. laukâ, eewehrojot to, ka seme ir peelaidiga, pawasarâ sehj seradeles, kas pehz rudsu nopłauschanas sneedš brangu ganibu un ari preeksch nahkoscheem lineem parahdahs wisai teizamas. Tahłak war zaur timoteja sehschanu, waj wehl labaki zaur wisahtraki augoscho Italijas raisahli, pawasar' sehtu starp ausahm, scheit wislabaki 12. laukâ, ne ween preeksch rudena, bet ari wehl preeksch pirmahs leetaschanas pawasarâ eerihkot labu ganibu, lihdš tam laikam, kamehr eesahkahs papuwes apstrahdaschana. Trescho ahbolina lauku war lihdš Julija widum ganiht, tad ir 2 pirmee ahbolina lauki brihwi, tà ka ganibu wairs netruhks; droschibas dehł, war wehl pee laika eeseht papuwê — 9. laukâ — mistru, ko tad sehtâ warehs lopeem dot waijadsigôs brihschôs. Sintenis.

Дозволено цензурою. Рига, 24-го Октября 1888 г.

Par redakziju atbildigs: Th. Neander.

Drukahts pee J. F. Steffenhagena un dehla.